

'T GROENE
WAASLAND

wordt uitgegeven in samenwerking met
Ons Streven, De Raaklijn, vzw Durme, Pannen-
weel, Natuurpunt Waasland, VELT, Wase Imkers-
bond, JNM, Hofter Saksen, Uilenwerkgroep
Vogelbescherming, ABLO/zw

COÖRDINATIE & BEHEER **Ablo** vzw

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift 40ste jg - nr 2; maart 2020 - nr 216

NATUUR EN MILIEU

**40ste
JAARGANG**

p2 en p22

*huismussen tellen
op 4 en 5 april 2020*

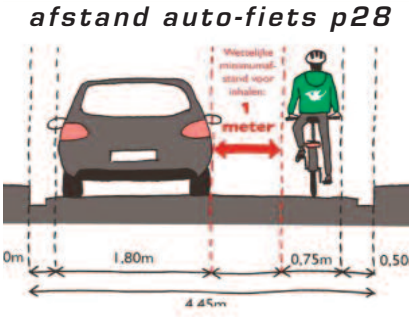
*p 8 De otter
in het Waasland*

insecten p 4 ev

Veel natuur aangekocht in 2019 p 26 ev

afstand auto-fiets p28

IN HET WAASLAND

DOE MEE !!

4-5 april 2020

HUISMUSSENTELWEEKEND

HUISMUSSEN TELLEN IS LEUK, NOODZAKELIJK EN CORONA-VEILIG.

Vogelbescherming Vlaanderen en ABLLO vzw voeren samen een langetermijnonderzoek naar de aanwezigheid van huismussen. Zoals velen van jullie wel weten verdwijnen er jaar na jaar kolonies.

Jouw medewerking is daarom heel belangrijk. Zie jij huismussen? Of zie je er juist geen enkele? Wij willen het weten. Ga tijdens het weekend van 4 & 5 april 10 minuten buiten staan en tel hoeveel huismusmannetjes jij gelijktijdig hoort tsijlpen. Je kan jouw telling heel gemakkelijk delen via de website van de mussenwerkgroep.

Telde jij eerder ook al huismussen? Jouw gegevens zijn dubbel belangrijk. Hoe meer tellingen we ontvangen van dezelfde locaties over de jaren heen, hoe beter wij kunnen bepalen waar en waarom huismussen verdwijnen.

Ontdek hoe je huismussen kan herkennen en helpen op

www.huismussenwerkgroep.be

of via www.abllo.be./mussentelling

*Over het nut van deze mussentelling, lees je op pagina 22.
Zie ook ingesloten folder.*

VÓÓR 2024 GEEN NIEUWE, FREQUENTE EN VLOT TOEGANKELIJKE TREINEN OP SPOORLIJN 54 SINT-NIKLAAS – MECHELEN:

Binnenkort stelt de NMBS het nieuwe vervoersplan 2021 - 2023 voor aan de beleids mensen. Dit treedt in werking eind dit jaar voor een periode van drie jaar. ABLLO vzw klaagt aan dat er de komende drie jaar alweer niets verandert op de spoorlijn Sint-Niklaas – Mechelen. Daarom doet de milieuvereniging een dringende oproep aan alle betrokken mandatarissen om de NMBS en Infrabel op andere gedachten te brengen.

In april 2020 stelt de NMBS in provinciale 'roadshows' het nieuwe Vervoersplan voor aan burgemeesters, volksvertegenwoordigers, provinciale gedeputeerden en verantwoordelijken van de vervoerregioraden.

		Sint-Niklaas - Mechelen												
rijdt	nzz	nzz	nzz	nzz										
Sint-Niklaas	v	5:23	5:53	6:23	6:53	7:23	7:53	8:23	8:53	daarna	22:23	22:53	23:23	23:53
Temse	v	5:31	6:01	6:31	7:01	7:31	8:01	8:31	9:01	een trein	22:31	23:01	23:31	0:01
Bornem	v	5:35	6:05	6:35	7:05	7:35	8:05	8:35	9:05	om het	22:35	23:05	23:35	0:05
Puurs	v	5:40	6:10	6:40	7:10	7:40	8:10	8:40	9:10	half uur	22:40	23:10	23:40	0:10
Willebroek	v	5:46	6:16	6:46	7:16	7:46	8:16	8:46	9:16	tot	22:46	23:16	23:46	0:16
Mechelen	a	5:56	6:26	6:56	7:26	7:56	8:26	8:56	9:26		22:56	23:26	23:56	0:26

		Mechelen - Sint-Niklaas												
rijdt	nzz	nzz	nzz	nzz										
Mechelen	v	5:34	6:04	6:34	7:04	7:34	8:04	8:34	9:04	daarna	22:34	23:04	23:34	0:04
Willebroek	v	5:45	6:15	6:45	7:15	7:45	8:15	8:45	9:15	een trein	22:45	23:15	23:45	0:15
Puurs	v	5:51	6:21	6:51	7:21	7:51	8:21	8:51	9:21	om het	22:51	23:21	23:51	0:21
Bornem	v	5:56	6:26	6:56	7:26	7:56	8:26	8:56	9:26	half uur	22:56	23:26	23:56	0:26
Temse	v	6:00	6:30	7:00	7:30	8:00	8:30	9:00	9:30	tot	23:00	23:30	0:00	0:30
Sint-Niklaas	a	6:07	6:37	7:07	7:37	8:07	8:37	9:07	9:37		23:07	23:37	0:07	0:37

nzz rijdt niet op zaterdag, zondag en feestdag
 Bijzondere vervoersvoorwaarden zijn van toepassing
 Dit is een ontwerp van dienstregeling naar Spoorstrategie Waasland, zie : www.abllo.be

Op vrij korte termijn, haalbare aanpassingen op de spoorlijn Sint-Niklaas – Mechelen.

Daarin heeft de NMBS niets nieuws te vertellen hebben over de spoorlijn Sint-Niklaas – Mechelen¹:

- trein gaat niet om het half uur rijden,
- vlotte toegankelijkheid van alle treinen en perons komt er nog steeds niet,
- geen betere aansluitingen met fiets, bus en trein.

Die verbeteringen zijn nochtans haalbaar op vrij korte termijn. Er hoeft niet te worden gewacht tot na 2024 om – met de nodige vertraging – te beginnen met een opwaardering van de spoorlijn. ABLLO roept de beleidsverantwoordelijken nogmaals op², om zich samen met de NMBS en Infrabel in te zetten voor een grondige vernieuwing van deze spoorlijn. Want, alle stations liggen in een drukke corridor met ruim 150.000 inwoners. Rond alle stations zijn ontzettend veel socio-economische activiteiten. Hier kan de trein ‘als vanzelf’ een grotere rol spelen. Kennelijk zijn de NMBS, Infrabel en de federale overheid hiervoor blind. En de nieuwe Vlaamse vervoerregio’s Mechelen en Waasland zijn niet bevoegd voor wat er op het spoor gebeurt.

¹ Zie: Vervoersplan 12/2020 – 2023, 4de ontmoeting NMBS-RCGT, NMBS 22.1.2020.

² Spoorstrategie Waasland, extra nummer van 't Groene Waasland, nr. 188, dec. 2014.

Fred Van Remoortel, ABLLO vzw

INSECTEN IN DE KIJKER DEEL 6

In dit nummer bespreken we de orde van de schietmotten of kokerjuffers, en de diptera of tweevleugeligen.

Schietmotten of Kokerjuffers

Deze orde is goed voor een 200-tal soorten in ons land. In het WAKONA-gebied staat de teller op 46 soorten, een mooi aantal.

Hun naam hebben ze te danken aan de zelfge-

schietmot : larve en volwassen individu

maakte kokertjes waarin de larven zich schuil houden. Deze larven zijn waterbewoners, dit in tegenstelling tot het volwassen insect. Deze ko-

schietmot Glyptotaelius pellucidus (larve)

kertjes maken ze zelf met steentjes of plantenresten en wordt bijeengehouden met zijdedraden. Maar niet alle kokerjuffers bouwen zo'n huisje; er zijn er ook die vrij leven in het water, deze zijn meestal goede indicatoren voor de waterkwaliteit. De larven leven meestal één of meerdere jaren in het water en zijn geduchte rovers. Het verpoppen gebeurt in dit kokertje onder water. Het wordt hiervoor aan een steen of ander groot voorwerp vastgehecht. Na het verpoppen zwemt het volwassen individu naar boven, waar het dan wegvliegt en de cyclus opnieuw kan beginnen.

Het volwassen insect is meestal bruinachtig gekleurd en weinig opvallend. Ze lijken wat op nacht-

schietmot Limnephilus flavicornis

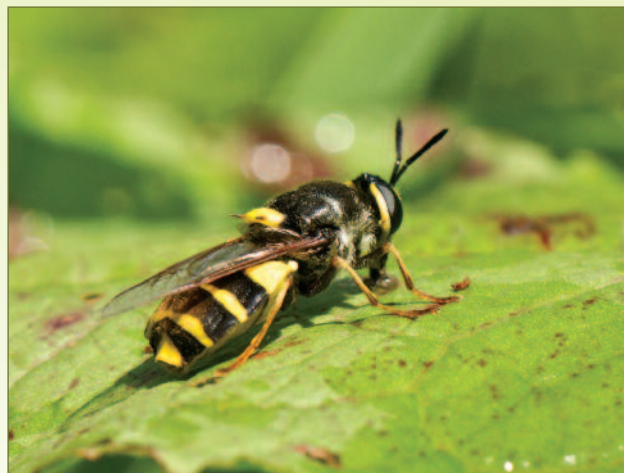
vlinders maar verschillen hiervan doordat ze hun vleugels dakvormig zijn dichtgevouwen. De vleugels hebben ook geen schubben, maar zijn behaard. De meeste soorten zijn 's nachts actief en worden dan ook geregeld aangetroffen bij het nachtvlinderonderzoek.

Tweevleugeligen

De diptera of tweevleugeligen is een zeer grote orde. In België komen er zo', 4.500 soorten voor. Het is ook de orde binnen de insecten met het talrijkste aantal soorten voor ons land. Een onbegonnen werk om hier een korte bespreking over te geven. Een belangrijk gemeenschappelijk kenmerk is dat ze maar 1 paar vleugels hebben, het tweede paar is getransformeerd naar kleine haltertjes die dienen als evenwichtsorgaan.

Deze orde wordt, om het simpel te houden, onderverdeeld in twee subordes, de **vliegen** en de **muggen**. We zullen starten met de muggen, deze hebben vaak geen al te goede naam, toch zijn er maar een beperkt aantal soorten die ons ergeren, met name de **steekmuggen** en de **knutjes**. De wijfjes van deze hebben hoogwaardige dierlijke eiwitten nodig voor de ontwikkeling van hun eitjes en deze vinden ze in bloed. Het zijn dus enkel de wijfjes die steken, mannetjes zullen u nooit lastig vallen. Maar

Langpootmug *Nephrotoma scurra*

Bronlangsprietwapenvlieg

er zijn ook heel wat muggen die u niet zullen steken, denk maar aan dansmuggen en wintermuggen. Muggen zijn ook zeer nuttig, ze behoren tot het bulkvoedsel voor o.a. zwaluwen, dus zonder muggen ook geen zwaluwen.

Niet onbekend zijn de **langpootmuggen**, de naam zegt het zelf, ze hebben erg grote poten. De larve van deze, emelten, hebben ook weer geen al te beste reputatie. Ze kunnen vraatschade aanrichten aan planten. Maar let toch maar eens op het volwassen insect. Je hebt ze in allerlei kleuren en vormen, regelmatig ook met getekende vleugels. Maar goede vliegers zijn het niet, je kan ze dus makkelijk observeren.

De suborde van de **vliegen** is niet minder divers. De vliegen zijn in regel wel wat forser gebouwd dan de muggen, ze hebben in tegenstelling tot de muggen, korte antennes.

Binnen de vliegen zijn er een aantal families die meer bekendheid genieten en ook makkelijk te determineren zijn, ze noemen deze ook vaak de 'leuke vliegen'. De families die hiervoor in aanmerking

roodbaardroofvlieg

grote-kommazweefvlieg

komen zijn: **blaaskopvliegen, dazen, roofvliegen, wapenvliegen, wolzwevers en zweefvliegen**. De meeste van deze zullen je nooit lastig vallen, met uitzondering dan weer voor de dazen. Maar ook hier weer, het zijn enkel de vrouwtjes die steken. Maar kijk er toch maar eens goed naar, sommige zijn echte pareltjes met goudglanzende ogen.

Blaaskopvliegen zijn parasieten van wespen en bijen. De eitjes worden in de vlucht afgezet op een wesp of bij. De vrouwtjes hebben hiervoor een soort klampje op het einde van het achterlijf. Dit klampje dient om het beweeglijke achterlijf van zijn prooi vast te zetten wat het mogelijk maakt om het achterlijf te doorboren en een eitje af te zetten. Dit alles gebeurt bliksemsnel. Een soort die je regelmatig op bloemen kan zien is de roestbruine kromlijf.

Roofvliegen, de naam zegt het al, het zijn echte ro-

blaaskopvlieg_roestbruine-kromlijf

vers. Hun prooien zijn erg divers: andere vliegen, wespen, vlinders, sprinkhanen, libellen. De meeste zijn wat forser gebouwd en kunnen ook de grotere prooien aan. Maar grasjagers zijn vrij tener. Zij zitten vaak op het uiteinde van een grassalm op wacht tot er iets interessants passeert. Ze vangen hun prooi in de vlucht waarna ze deze leegzuigen. Roofvliegen houden van de warmte, je moet ze dus zoeken op wat meer open en zonnige plekje.

Wapenvliegen, zijn kleine tot grote (2 tot 17 mm) vliegen, sommige hebben een metaalglans, andere zijn geheel zwart of zwart met gele vlekken. Ze doen wel wat denken aan zweefvliegen, ook omdat ze zweefgedrag vertonen. Ze voeden zich met nectar en stuifmeel en zijn daarom vaak op bloemen te vinden. Van sommige soorten leeft de larve in het water waar ze zich voeden met rotten plantaardig

gewone-goudoogdaas

materiaal. Ander soorten zijn terrestrisch en kan je vinden in bladafval, composthopen of achter boomschors.

Wolzwevers, zijn parasieten van bijen en wespen, maar de ei afzetting gebeurt anders dan bij de blaaskopvliegen. Ook andere insecten zoals kevers en sprinkhanen kunnen hun gastheer zijn. De zeer algemene gewone wolzwever legt zijn eitjes in de nesten van zandbijen. Ze gaan hierbij voor het nest hangen en slingeren de eitjes het nest in. Hij lijkt wat op een hommelm, maar als je dunne pootjes ziet, weet je dat je niet te doen hebt met een hommelm. Wolzwevers kunnen doodstil blijven hangen voor een bloem en zuigen met hun lange tong de nectar op. Zoek een zonnig plekje op met wat bloemen en wacht tot ze te voorschijn komen.

Zweefvliegen zijn wellicht de grootste groep met meer dan 380 soorten die je kan waarnemen in ons land. Je hebt ze in alle vormen en kleuren, maar heel wat soorten zijn zwart gekleurd met gele vlekken of banden. Ze lijken hierdoor wat op wespen. Deze vorm van mimicry moet hun beschermen, geel-zwart is een indicatie voor gevaar. Vogels die al eens een wesp hebben gevangen zullen dit wel weten. De larven van verschillende soorten voeden zich met bladluizen en zijn dus nuttige biologische bestrijders hiervan.

Wil je meer weten over deze 'leuke vliegen', op de website van EIS Nederland zijn diverse veldtabellen te downloaden (www.eis-nederland.nl).

In het volgende nummer komt een andere grote groep aan bod, de vliesvleugeligen (bijen en wespen).

gewone-wolzwever

Maar wil je nu al meer weten, volg de kalender in het Groene Waasland, er worden de komende maanden zeker enkele **insectenwandelingen** georganiseerd.

Marc Bogaerts

Foto's Brigitte Van Passel

Jouw 'place to be' voor

Originele, Lokale, Gezonde en Ecologische

Menu's en dranken

Vis – Vlees – Vegetarisch (tussen 80 à 100 % bio)

Jouw bezoek aan onze zaak betekent meer biodiversiteit op en rond biolandbouwbedrijven, geen chemische pesticiden meer, meer sociale tewerkstelling, véél minder voedselkilometers en nog belangrijker ... gezonder voor jezelf en je gezin.

Slowfood in al zijn facetten. Je proeft het verschil!

ps : ook feestzaal of vergader- en seminarieruimte tot max. 50 pers.

OTTER DUKT OP IN DURME- EN MOERVAARTVALLEI

Op 6, 7 en 30 december 2019 is 's nachts een otter gefilmd op een privéterrein in de Moervaartvallei. De beelden werden gemaakt met zogenaamde 'cameravallen' die autonome opnames maken bij beweging. Op de filmlocaties en in de ruime omgeving daarvan zijn ook spraints gevonden, de uitwerpselen van otter, met restanten van doorgegaan verorberde vis (onder andere schubjes, graatjes). Waarschijnlijk werd op één van de locaties ook ottergeil gevonden, een soort geleiachtig anale afscheiding. De otter markeert belangrijke plekken in het territorium met zijn spraints en ottergeil. Mogelijke vraatresten van de otter werden ook op de oever in de omgeving gevonden, onder andere een deels opgegeten vis die de dag nadien verdween en de restanten van een rivierkreeft. Bovendien konden eind december 2019 en begin januari 2020 verderop in het verlengde van de Moervaart, in een gebied langs de Durme ook zeer waarschijnlijke otterspraints gevonden worden. Vrijwilligers van vzw

fimpjes op Youtube. Ga naar Youtube. Zoek dan "Otter Moervaart"

Durme en Natuurpunt gaan in samenwerking met het INBO (het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek) de komende weken in de Durme- en Moervaartvallei nog meer gericht zoeken naar nieuwe sporen. De hoop leeft dat deze bijna mythische soort zich effectief gaat voortplanten in de streek. Het feit dat er ook eind december nog waarnemingen zijn verricht, is alleszins een indicatie voor (tijdelijke) vestiging. Het INBO zal de verzamelde spraints en vermoedelijk ottergeil genetisch analyseren, om de herkomst proberen te bepalen.

Waar en hoe leeft de otter?

Otters hebben een territorium waarin ze solitair leven (met uitzondering van een vrouwtje met haar jongen) hoewel er zeker bij lineaire delen van het territorium onderlinge tolerantie kan optreden. Voor één mannetje gaat het gemakkelijk over 20 tot 40 km oeverlengte, of over enkele km² moerasgebied. Het grotere territorium van een mannetje overlapt met het kleinere territorium van één of enkele vrouwtjes. Als zoogdier is de otter met zijn slanke lichaamsbouw aangepast aan het veelvuldig zwemmen. Het leefgebied van de otter bestaat uit de grenszone tussen water en land. Hij leeft in grote rivieren en hun zijlopen (incl. middelgrote beken) of in kanalen, vijvers, meren en moerassen. De kwaliteit van het water moet goed zijn, zodat er een ruim visbestand aanwezig is dat als belangrijkste voedsel fungeert. Maar ook schaaldieren (bv. rivierkreeften en krabben), knaagdieren (bv. bruine ratten), watervogels en amfibieën staan soms op het menu. De aanpalende landbiotop moet ook aan de nodige kwaliteitseisen voldoen, vooral op het vlak van dekking en rust (bv. rietkragen, zeggenruigtes, struvelen, moerasbos). Deze landcomponent is minstens

even belangrijk als de watercomponent. Otters zijn immers schuwe, meestal nachtactieve dieren, die overdag in een schuilplaats rusten. Nieuwe hoop na het dieptepunt in de jaren 1980

Eind jaren 1980 was nergens in Vlaanderen en Nederland nog een plaats bekend waar otters gevestigd waren met voortplanting. Vóór de Tweede Wereldoorlog was actieve vervolging door de mens de belangrijkste oorzaak van de achteruitgang. Daarna zijn habitatvernietiging en watervervuiling waarschijnlijk de beslissende factoren geweest die geleid hebben tot het verdwijnen van de populatie. Vervuilende stoffen zoals PCB's hopen zich via de opgegeten vissen op in het lichaam van de otter, met een afname van vitaliteit en vruchtbaarheid tot gevolg. Omdat er weinig zicht was op een mogelijke terugkeer, werd in Nederland in 2002 gestart met een herintroductieprogramma van otters uit Oost-Europa, mét succes. Vooral in de laatste 10 jaar ziet men in de Nederlandse populatie een sterke toename, met de hoogste aantallen in Noordoost-Nederland. Uit genetisch onderzoek heeft men berekend dat er eind 2018 ongeveer 360 otters aanwezig waren in Nederland. Uit dit onderzoek blijkt ook dat de populatie nog een betere genetische uitwisseling nodig heeft met otters uit verschillende regio's en buurlanden. De grootste directe doodsoorzaak is tegenwoordig het verkeer, bv. ter hoogte van kruisingen van waterlopen met wegen. Maar otters verplaatsen zich soms ook over grote afstanden over het land waarbij ze dan tal van wegen moeten oversteken. In Nederland is het aantal verkeersslachtoffers dan ook ongeveer evenredig genomen met de groei van de populatie. In 2018 alleen waren daar meer dan 100 geverifieerde meldingen van dode otters, met als frequentste doodsoorzaak (90%) het verkeer!

Met uitzondering van sporadische waarnemingen of enkele tijdelijke vestigingen van één dier sinds 2012 (bv. Willebroek in Antwerpen, Bocholt in Limburg) bleef het in Vlaanderen erg stil tot in december 2014. Toen werden meerdere otters met camera's gefilmd in het oostelijke gedeelte van de Scheldevallei (Oost-Vlaanderen). Er waren hierbij duidelijke indicaties van voortplanting. De soort is daar ook nu nog aanwezig, maar het is onwaarschijnlijk dat enkel deze dieren een leefbare populatie kunnen vormen. In de rest van Vlaanderen gaat het ook in de laatste jaren grotendeels om eenmalige of tijdelijke waarnemingen van één dier.

Plannen en maatregelen

De Durme- en Moervaartvallei is gekenmerkt door deels aaneengesloten natuurgebieden bestaande uit bossen, graslanden, waterplassen en moerassen. Zowel vzw Durme als Natuurpunt bouwen er samen met Vlaamse en lokale overheden aan een netwerk van natuur, maar ook particulieren hebben hier en daar nog grote oppervlaktes waardevolle natuur in bezit. Bepaalde landbouwzones in het gebied hebben ook nog heel wat waardevolle kleine landschapselementen. Bovendien werkt de provincie Oost-Vlaanderen samen met gemeenten, natuur- en landbouworganisaties en de haven van Gent momenteel ook aan een strategisch project voor de Moervaartvallei waarbij een versterking van de natuur(verbindingen) een belangrijk onderdeel vormt.

Bepaalde gedeeltes van de dijken langs de Durme en Moervaart (incl. de zijlopen Zuidlede en Stekense Vaart) zijn ontoegankelijk of met een onverlicht en onverhard pad hooguit toegankelijk voor wandelaars en trage fietsers. Voor de otter en veel andere gevoelige soorten is deze rust erg belangrijk. Zachte recreatie langs of op het water hoeft op zich geen groot probleem te vormen voor zover dit gelimiteerd is en beperkt wordt tot overdag, en waarbij in het leefgebied voldoende rust- en schuilzones aanwezig zijn.

In opdracht van het Agentschap voor Natuur & Bos (ANB) zal het INBO in 2020 een soortenbeschermingsprogramma voor de otter opmaken op Vlaams niveau. Maatregelen rond de problematiek van bijvoorbeeld waterkwaliteit, versnippering en verstoring, zullen daarin zeker een belangrijk onderdeel zijn. Hiervoor is een goede samenwerking tussen heel wat partners essentieel, inclusief ook een meer lokale aanpak.

Joris Everaert

PANTSERTROEPEN TER LAND EN TER WATER (DEEL 6)

Het Waasland is een waterland. Rivieren, kanalen, beken, sloten, grachten, poelen en vijvers, ...water is nergens ver weg. Het is dan ook geen wonder dat vreemde pantsertroepen zowel het land als het water gestaag veroveren. Chinese wolhandkrabben, exotische lettersierschildpadden en Amerikaanse rivierkreeftjes, ze voelen zich hier lekker thuis. Deze gepantserde dieren zijn helemaal niet onschuldig en vormen een bedreiging voor de inheemse natuur. In dit artikel beperken we ons tot de uitheemse moerasschildpadden.

Lettersierschildpadden

De lettersierschildpadden zijn de meest opvallende pantsers in onze vijvers. Ze komen voor in zowat alle Wase vijvers. Deze zonnekloppers laten zich op warme zomerdagen massaal spotten. Je vindt ze zelfs in het stadspark van Sint-Niklaas. Ze danken hun naam aan de complexe tekening van gele lijnen op de groene huid en het schild, die echter

vervagen naarmate de dieren ouder worden. De lettersierschildpad telt drie ondersoorten: **de roodwangschildpad, de geelwangschildpad en de geelbuikschildpad**. De lettersierschildpad is een dagactieve soort die zich 's nachts terugtrekt in het water om te slapen. Wanneer de temperatuur te laag wordt houden deze dieren onder water een winterslaap.

De **roodwangschildpad** komt van nature voor in het zuidoosten van de Verenigde Staten en in Mexico. Met zijn opvallend rode oorvlekken is hij onmiskenbaar. Mannetjes hebben een schildlengte tot ongeveer 20 centimeter, vrouwtjes zijn de helft groter en kunnen tot twee kilogram zwaar worden. De mannetjes hebben heel lange nagels aan de voorpoten die ze gebruiken om vrouwtjes te verleiden tijdens de balts.

Tot de jaren negentig was de roodwangschildpad wereldwijd erg populair. De kleine schildpadjes werden massaal gekweekt in schildpaddenboerderijen in Amerika en veroverden tal van kinderharten. De rottende ontlasting van deze dieren veroorzaakte echter een indringende stank, waardoor de eigenaars ze snel beu waren en ze in de vrije natuur

dumpsten. Je treft deze dieren dan ook meestal aan in dicht bevolkte streken. Gelukkig kunnen ze zich momenteel nog niet voortplanten in het Waasland. Daarvoor is het hier (voorlopig nog) te koud. De vrouwtjes leggen driemaal per jaar vier tot vijftien eieren in de grond. De temperatuur van de aarde moet gedurende zes weken minstens zeventwintig graden bedragen. Bij deze temperatuur komen enkel mannetjes uit. Voor vrouwtjes moet de temperatuur nog hoger liggen. De import van deze dieren in Europa werd verboden in 1998. Aangezien deze dieren wel veertig jaar oud kunnen worden, kan het nog een hele poos duren eer hun aantallen in de natuur zullen dalen. Zowel in Nederland als in België volgt men de populaties op. De roodwangschildpad is een alleseter. Het menu bestaat uit planten, aas, vissen, wormen en slakken. De jongere dieren eten vooral dierlijk materiaal, terwijl de oudere schildpadden voornamelijk planten eten. Wanneer de soort in kleine getallen voorkomt is de schade doorgaans nog beperkt. Pas wanneer vele schildpadden dicht bij elkaar voorkomen kan een aanzienlijk biodiversiteitsverlies optreden. De belangrijkste reden voor het importverbod was de verspreiding van de Salmonella-bacterie waarvan de roodwangschildpad een drager is. Ook kan hij verschillende parasieten bij zich dragen die over kunnen springen op andere schildpaddensoorten.

In het Waasland leven geen natuurlijke vijanden van de roodwangschildpad. Het is ook geen goed idee om deze in te voeren, want slangen, bijschildpadden of alligators, zijn ook geen lieverdjes.

De ene zijn invoerverbod is bijna de andere zijn dood. Dit geldt zeker voor de geelwangschildpad en de geelbuikschildpad. Nadat het verboden werd om de roodwangschildpad in te voeren, werden deze ondersoorten uit de Amerikaanse natuur weg geroofd. De aantallen gingen sterk achteruit.

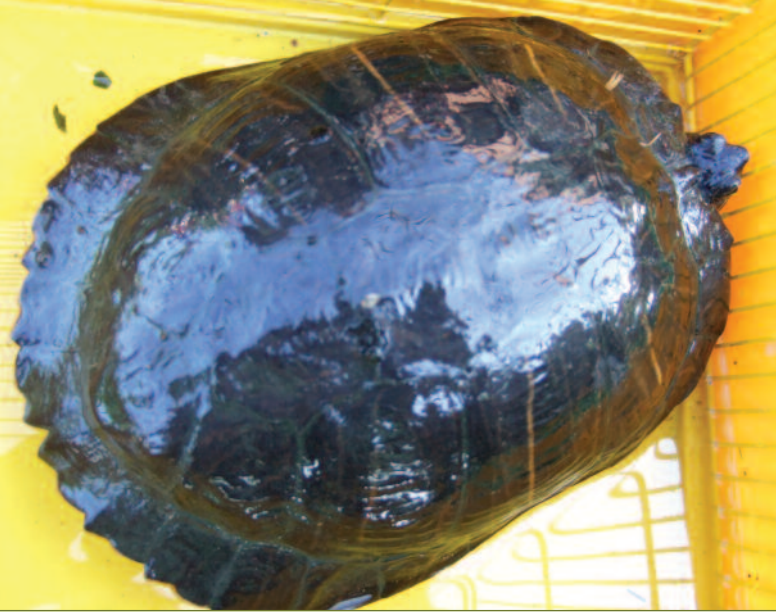
De ondersoort **geelwangschildpad** lijkt sterk op roodwangschildpad, maar heeft een uitsluitend gele koptekening. Hij blijft ook kleiner dan de roodwangschildpad. De geelwangschildpad heeft twee gele strepen aan de zijkant van de kop die evenwijdig aan elkaar lopen en een geel buikschild met altijd meer dan vier donkere vlekken. De

mannetjes hebben veel langere nagels aan de voorpoten en een dikkere staart dan de vrouwtjes.

De **geelbuikschildpad** lijkt sterk op geelwangschildpad, maar bezit een dwarsverbinding die een dikke, S-vormige streep vormt op de zijkant van de kop tussen de twee parallelle strepen achter het oog. De geelbuikschildpad heeft een wat bolle rugschild, vaak uniform donker gekleurd met soms enkele gelige strepen. Hij heeft net als de geelwangschildpad een gele buik, maar deze heeft maximaal vier donkere vlekken.

Het wettelijk statuut van al deze schildpadden wordt geregeld door de Europese verordening n° 1143/2014 en het Vlaamse soortenbesluit van 15 mei 2009. In alle Europese lidstaten is het sinds 3 augustus 2016 verboden om deze soort te importeren, te houden, te kweken, te vervoeren, te verhandelen, te gebruiken, uit te wisselen, of in het wild los te laten. Schildpadden uitzetten in de natuur is wettelijk verboden. Het is een vorm van dierenmishandeling. De exotische dieren komen terecht in een klimaat dat eigenlijk niet geschikt is voor hen. Bovendien zijn ze een gesel voor de andere vijverbewoners. Ze verwonden andere dieren, die een lange en pijnlijke doodstrijd voeren. Het is ook niet zonder risico voor waterrecreanten. Sommige grote exemplaren zijn in staat om een vingertop van een kinderhand af te bijten.

Vlaanderen wil de exotische schildpadden volledig verwijderen uit de natuur om hun negatieve impact

www.ecopedia.be/dieren/lettersierschildpad-roodwang-geelbuik-en-geelwangschildpad

KLIK www.abllo.be/klik

tegen te gaan. Aangezien voortplanting huidig vermoedelijk afwezig is, kan dit gradueel worden bereikt. Toch is het belangrijk actie te ondernemen, met het oogpunt op een eventuele voortplanting in de toekomst. Verwijdering van schildpadden kan het best via afvangst met speciale vallen worden gerealiseerd, al kan afschot een alternatief vormen.

Ontdek je een ongewenste schildpad dan kun je sinds mei 2017 terecht in het dieren centrum Waasland, Stuurstraat 55 in Haasdonk. De Wase dierenbescherming heeft op die plaats Turtle Beach opgericht, een grote pool waar schildpadden worden opgevangen. Begin juli 2018 waren er al meer dan tweehonderd schildpadden in het opvangcentrum ondergebracht. Het Dieren centrum Waasland roept mensen op om hun schildpadden niet langer te 'dumpen' in beken en vijvers, maar over te brengen naar hun pool. Vanaf oktober worden er geen schildpadden aangenomen. Aangezien de dieren aan hun winterslaap beginnen is het niet meer verantwoord om ze dan nog in een natuurlijke vijver uit te zetten. Vanaf het voorjaar kunnen schildpadden weer aangeboden worden.

De vraag is wel hoe lang men dit zal kunnen volhouden. Al in 2008 slaakte het Natuurhulp centrum in Opglabbeek een noodkreet nadat het werd overstelpt met een massale toevloed van waterschildpadden.

In de kleiputten van het Provinciaal domein Roomacker komen verschillende soorten exotische exemplaren Roodwangschildpad en Geelwangschildpad voor. Deze worden zoveel mogelijk uit de vijvers verwijderd.

25 JAAR FIETSBOND IN EEN NOTENDOP

Lees de geschiedenis van de fietzersbond op <https://fietzersbond.be/nieuws> of via www.abllo.be/klik

... Vandaag telt de Fietzersbond meer dan 23.000 leden en meer dan 100 afdelingen, goed voor 900 vrijwilligers! We hebben al veel gerealiseerd maar we zijn er nog niet. Fietzen in Vlaanderen en Brussel is nog steeds niet veilig genoeg, er vallen te veel slachtoffers, te veel mensen durven de fiets niet te nemen omdat ze het te onveilig vinden. Dankzij onze groei zijn we wél een vaste waarde en wordt er naar ons geluisterd. Mee dankzij onze leden: samen sterk! We blijven geloven in een echt fietsklimaat!....

Zie ook : www.abllo.be/kalender of www.abllo.be/klik

NPW == Natuurpunt Waasland

NP CVN wandelingen : L = Laarzen gewenst * = Geschikt voor wagentjes.

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

CORONA_TEST

Gelieve voor alle activiteiten na te kijken of deze wel doorgaat via

- een contactpersoon
- de website van de vereniging

Zondag 5 april

Vzw Durme maandwandeling Molsbroek 'Insectenwandeling'

Gids Julien Rotthier leert ons de insecten in het Molsbroek beter kennen.

Afspraak: 14.30 uur op het terras voor bezoekerscentrum Molsbroek

Meer info: info@vzwdurme.be

Vzw Durme imkerswerkgroep IWG Varroa-bestrijding zonder chemie

We brengen een bezoek aan de bijenstand van Geert Steelant te Durbuy met als thema 'Varroa-bestrijding zonder chemie'.

Afspraak: Daguitstap (meer details volgen).

Meer info en inschrijven via janbuy@hotmail.com (verplicht)

Hortus ter Saksen luswandeling Korbeek - Dijle - Leefdaal (25,3 km, GR 512 en GR Dijleland)

Dijle, Ijse en Voer boetseren het Brabants plateau nabij Leuven. Op onze wandeling bieden natuurreservaat Doode Bemde, het vogelrichtlijngebied Egenhovenbos en een netwerk van unieke hollle wegen een weelderige variatie aan natuur!

Afspraak : 9.30 uur aan de kerk van Korbeek-Dijle.

Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 92 34 84

Natuurpunt Waasland - Scousele Begeleide Wandeling Oost-Sive polder (activiteit onder voorbehoud)

Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp 14.00 tot 16.00 u

De wandeling gaat gedeeltelijk langs het Fort en naar 't Hangene, een bronbos met unieke voorjaarsbloeiërs. We keren terug langs de Oost-Sive polder en het schorrengebied het Kijkverdriet.

Info: mario.smet@kuleuven.be 016/43 95 80

Woensdag 08 april

Natuurpunt Waasland - Scousele PlantenStudie-Groep Scousele (activiteit onder voorbehoud)

Natuurhuis Kapelstraat 170A Steendorp 19.30 tot 22u

Voor alle plantenliefhebbers die willen gebruik maken van een Flora, leren determineren en graag mee op plantenuitstap gaan. En dit alles in een zeer gemoedelijke sfeer.

Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Maandag 13 april

Natuurpunt Waasland - Scousele Mussentelling met de fiets (activiteit onder voorbehoud)

Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp Vertrek om 14 u

We rijden rond met de fiets en tellen de zangposten van de mussen.

Info: arnoldmoonen1@gmail.com 0477 980 665

zondag 19 april

Natuurpunt Waasland - Scousele Vogels observeren Fort Steendorp met aansluitend ontbijt (activiteit onder voorbehoud)

Natuurhuis Kapelstraat 170a Steendorp 06.00 tot 12.00 u

Gegarandeerd met vocale ondersteuning van zangvogels. Na een flinke wandeling waarbij we vogels observeren, hopelijk reeën te zien krijgen en de voorjaarsbloeiërs bewonderen sluiten we deze wandeling af met een ontbijt in het Natuurhuis. Stevige stap-schoenen en verrekijker. Aan de wandeling kun je vrij deelnemen.

Inschrijven voor het ontbijt, beperkt aantal plaatsen.

Prijs volwassene 12 euro, kind tem 12 jaar 06 euro.

Info en inschrijven nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Maandag 20 april

Hortus ter Saksen Biodiversiteit is de verscheidenheid van dier- en plantensoorten in een bepaald gebied.

Van 20u tot 22u

Biodiversiteit verdwijnt en menselijke activiteiten zijn hier niet vreemd aan. Biologen trekken wereldwijd aan de alarmbel. Een aantal eenvoudige basiswetten uit de ecologie maken behoud en herstel van biodiversiteit mogelijk, ook in steden en dorpen. Erik Rombaut toont mogelijkheden en kansen om het tij positief te keren en toont praktijkvoorbeelden. Ontdek innoverende projecten en waardevolle tips die jijzelf en je gemeentebestuur eenvoudig kunnen toepassen om planten - en dierenrijkdom te herstellen.

Organisatie: Vormingplus Waas-en-Dender en Hortus

ter Saksen vzw

Lesgever: Erik Rombaut, professor ecologie en milieu-kunde

Plaats: hoeve Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef 2, 9120 Beveren, parking Zandstraat 167, 9120 Haasdonk

Inschrijven bij Vormingplus Waas-en-Dender, T 03 775 44 84 of www.vormingplus.be/waas-en-dender, uiterlijk 10 april 2020

Deelname: 6,5 euro, met korting: 3,25 euro

Betaling zo snel mogelijk na inschrijving op BE33 8916 7404 6946, mededeling code 206521

donderdag 23 april

Bond Beter Leefmilieu

Connect2Change 2020 9.00 - 17.30 uur

Over exact 30 jaar zal onze maatschappij geëvolueerd zijn naar een CO2-neutrale, duurzame samenleving. Gevraagd naar de dag waarop de onstuitbare omwenteling werd ingezet, zullen de mensen zeggen: "Dat was op Connect2Change 2020, natuurlijk!"

Natuurlijk. Want op 23 april nemen we je mee in een wervelend verhaal met één bestemming: de toekomst. Eén keer per jaar brengt Bond Beter Leefmilieu iedereen samen die net als wij werk maakt van een duurzaam Vlaanderen. We praten over alles wat de komende jaren de persen zal doen rollen: waterschaarste, voedselproductie, de Green Deal, biobrandstoffen, vliegreizen, offshore wind, enz.

Uit alle windrichtingen komen organisaties, politici, bedrijven, academici, ambtenaren, changemakers,... elkaar inspireren en informeren.

En jij. Want jij bent uiteraard ook uitgenodigd. Meer nog: jouw ideeën zijn cruciaal. Zien we je daar?

Bekijk het volledige programma op <https://www.bondbeterleefmilieu.be/activiteiten/connect2change/programma>. Maak je keuze en schrijf je in op <https://shop.bondbeterleefmilieu.be/>

Locatie: het BEL, Havenlaan 86C, 1000 Brussel

Prijs (inclusief btw): Standaardprijs: 99 euro ; Leden Bond Beter Leefmilieu: 49 euro

We sluiten de dag af met een hapje en een drankje. Na afloop heb je de ingrediënten verzameld om samen met ons de doorbraak te realiseren naar een milieu- en klimaatvriendelijk Vlaanderen.

We kijken ernaar uit je te ontmoeten.

Danny Jacobs, directeur, Vera Dua, voorzitter

Zaterdag 25 april

Vzw Durme Langs de oevers van de Durme en Moervaart

We nemen je mee op daguitstap met de boot langs de Durme. De boot vertrekt in Lokeren, en vaart helemaal tot de Koepoortbrug in Sinaai. Er worden enkele stops ingepland, waarbij verschillende thema's aan bod komen. Kom meer te weten over het verhaal van de Durme, Rei-

naert de vos, de koning Nobelroute, Daknamse Meersen, sinusbeleid en de Fondatie van Boudelo. 's Middags genieten we van een gezellige picknick op het dorpsplein in Daknam.

Afspraak: om 9 uur aan de jachthaven van Lokeren (Grote Kaai). Om 17 uur zijn we hier terug.

Meer info: deelname kost 30€ voor leden (35 niet-leden), lunch en boottocht inbegrepen. inschrijven via sarah.geers@vzwdurme.be, na bevestiging overschrijven op BE52 0012 2999 0009 - vzw Durme. Breng je zelf stevige schoenen en voldoende drinken mee?

Zondag 26 april

VELT Bloemenweides en bloemenakkers 10:00- 12:00

Bib Sint Niklaas, Heymanplein 3, Sint Niklaas

Wil je met relatief weinig inspanning veel bloemen krijgen in (een stukje van) je tuin? Dat kan heel simpel met een bloemenakker. Of heb je liever een bloemenweide (stukje gras met veel bloemen erin)? Dat kan ook, met de juiste kennis over voorbereiding, aanleg en beheer nadien. Na deze cursus zou het moeten lukken om een

bloemenweide of bloemenakker met succes aan te leggen en te beheren. Dit is veruit de eenvoudigste manier om snel veel kleur en leven (vlinders, bijen, sprinkhanen, ...) in je tuin te brengen.

Inschrijven niet nodig., gratis. Lesgever Joris De Winter

Ons streven Erfgoed- en Kabouterwandeling: De Nacht 'De Nacht' is het thema van de Erfgoeddag van 2020. Milieuwerkgroep Ons Streven zorgt voor 2 activiteiten. Kindjes tot twaalf jaar mogen mee op onze kabouterwandeling.

Door bijgeloof werden nachtdieren het slachtoffer van de angst van mensen. Gelukkig weten kabouters wel beter. Samen met onze ervaren gidsen houden ze oude volksverhalen en -gebruiken tegen het daglicht. Ze zetten de nachtdieren in het zonnetje zodat je nooit meer bang hoeft te zijn van het donker!

Voor de grotere mensen hebben we een heuse fotozoektocht in petto.

Het wordt een ontdekkingsreis voor ouders en gezinnen waarin je op zoek gaat naar het lokale erfgoed, traditionele gebruiken, in onbruik geraakte uitdrukkingen en oude verhalen die met de nacht te maken hebben. Je ontdekt meer over de nacht dan je ooit voor mogelijk hield! Deze activiteit dient als 'oudersit'-activiteit tijdens de kabouterwandeling. Maar iedereen is welkom om mee op zoek te gaan.

Beide activiteiten starten op zondag 26 april om 14uur aan het hek van het Provinciaal domein Roomacker, in de Hofstraat te Tielrode en duren tot 16 uur.

Vrijdag 1 mei

Vzw Durme vroege ochtendwandeling **Fondatie 2020** staat in het teken van de Fondatie. In 2020 overschrijden we namelijk de kaap van 100 hectare in beheer in dit gebied! Met heel wat zeldzame soorten zoals boommarter, libellen en teer guichelheil verdient dit reservaat een extra zetje.

Daarom steken we onze vroege ochtendwandeling in een bijzonder jasje. je kan inpikken op 2 verschillende momenten, en afsluiten doen we met een verwarmend hapje en drankje.

Hou onze website in de gaten voor meer info over de acties die we in 2020 zullen opzetten rond de Fondatie.

Afspraak: 5 uur of 7 uur aan de Linieweg (kruising met Weimanstraat) in Sinaai voor de vroege ochtendwandeling. Achteraf voorzien we een hapje en drankje.

Meer info en inschrijven: info@vzwdurme.be of 09 348 30 20. Deelname kost 6 euro (na bevestiging overschrijven kan op BE52 0012 2999 0009 - vzw Durme).

Natuurpunt Waasland MEISEN PARK tussen 10u30 en 16u30.

Bush-craft in het landschapspark en opendeurdag Natuurpunthuis in Melsele.

Boeiende, avontuurlijke en gezellige familieactiviteiten.

Het programma:

10u30: start wandeling Molenbeekpark olv Natuurgidsen, vertrek in het Natuurpunthuis

14u30 : Workshops: hoe overleven in de natuur, kennismaking met de wereld van de bijen, hapje en drankje in de tent in het park, start gegidste wandeling in het Molenbeekpark.

Waar: Molenbeekweg en Grote Baan 197, Melsele

Organisatie: Natuurontwikkeling Beveren, Natuurpunt Waasland, burenenvereniging "we zijn er eens mee buiten", Wase Imkersbond en Oxfam Wereldwinkel Melsele
Info: timmerman.r@skynet.be of 0495 200 512

Zondag 3 mei

Vzw Durme

maandwandeling Molsbroek 'Vogelwandeling'

Vogelkenner Eddy Gadeyne gidst dit jaar 35 jaar! Daarom trakteert hij ons op maar liefst 2 wandelingen, en neemt hij ons mee op ontdekking rond het Molsbroek. Na de middag-wandeling kan je in het bezoekerscentrum Molsbroek een lekker stuk feesttaart smullen (tw vzw Durme).

Afspraak: om 10 uur en om 14 uur op het terras voor bezoekerscentrum Molsbroek.

Meer info: info@vzwdurme.be

Natuurpunt Waasland Noord Vroegochtendwandeling aan de Grote Geule (Kieldrecht)

We wandelen langsheen de zuidelijke oever van de Grote Geule. Rietzanger, rietgors en blauwborst kunnen we zeker verwachten. Waarschijnlijk is de kleine karekiet ook al aangekomen en is de koekoek al actief.

Afspraak: 5u30 tot 8u00 aan Kreek 54, Kieldrecht

Laarzen zijn aanbevolen

Inschrijven via de website mag, maar is niet verplicht; het geeft ons wel een zicht hoeveel deelnemers we kunnen verwachten.

Gids en contact : Edwin Thoen, 0496 32 03 78, thoen.smeets@telenet.be

Openschuurdag Natuurhuis Panneweel -

Thema "Bushcraft"

Elke eerste zondag van de maanden mei tot augustus worden de deuren van het natuurhuis Panneweel open gezet. Vanaf 14u30 zijn er doorlopend kindvriendelijke activiteiten rond een centraal thema. Een begeleide wandeling van ongeveer 1,5 uur start eveneens om 14u30. Bushcraft is een woord voor een verzameling vaardigheden die ons met veel respect doet leven in en van de natuur. We zullen een paar basisprincipes demonstreren. Hoe moeten we ons oriënteren? Wat en hoe gaan we eten? Is vuur maken echt zo moeilijk?

Afspraak: Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, 9170 Meerdonk. Van 14u tot 17u

Hortus Ter Saksen

Plantenruilbeurs 10u-18u

Op deze beurs worden plantenliefhebbers in de gelegenheid gesteld hun planten te verkopen of te ruilen. Zowel 1-jarigen, vaste planten, struiken, bomen, waterals kamerplanten komen in aanmerking. Standhouders bekomen een gratis standplaats en nemen deel voor een halve of een hele dag. In ruil hiervoor wordt een assortiment van 10 deftige planten afgestaan voor een gezamenlijke ruilstand waar je ook de planten van arboretum Hof ter Saksen vindt. Informatieve stands waar planten duidelijk van een naamkaartje zijn voorzien of waar vlot advies kan ingewonnen worden, kunnen meedingen voor een prijs van de gemeente Beveren.

Organisatie: NEC Hof ter Saksen, gemeente Beveren.

Info: T 03 750 18 66 of christa.maes@beveren.be

Standhouders schrijven in voor 10 april 2020. Plaats: park Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren

Gratis voor standhouders en bezoekers.

Hortus Ter Saksen luswandeling Chaussée-Notre-Dame - Thoricourt (24 km, Henegouwen, deels GR 121) De 'campagne Sonégienne' is de streek rond Soignies (Zinnik). De tijd staat stil tussen de zachte glooiingen van het stroomgebied van de oostelijke Dender en de Dendrelette, waar 5 kastelen verborgen liggen.

Afspraak : 9.30 uur aan de kerk van 7063 - _Chaussée-Notre-Dame-Louvignies.

Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 92 34 84

Natuurpunt Waasland – Scousele Tekenen, schetsen, schilderen in de natuur

Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp 14.00 tot 16.00u

Wou je wat meer schetsen, maar komt het er niet van? Heb je dat nog nooit gedaan?

OK, dan bundelen we samen de krachten en maken er [een] werk van. We trekken samen de natuur in en zetten ons op een plekje waar ieder zich in kan vinden, en omdraaien als je een tweede werkje wil maken, misschien zoeken we elders nog een plaats...

Neem een camping- of visstoeltje mee, je eigen teken-gerief. Denk aan: potlood, kleurpotlood, stiften, aquarel (water in een afgesloten potje niet vergeten), houtskool, We doen het ieder, gelijk welke leeftijd, met zelf gekozen en meegebracht materiaal en naar eigen niveau. We vinden zeker een mooi plaatsje in de mooie natuur rond het Natuurhuis in Steendorp.

Begeleiding: Leen Keteleer.

Info nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Vrijdag 8 mei

Vzw Durme Lezing Klimaatbewust consumeren

Afspraak: 19.30 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek
Meer info: info@vzwdurme.be

Zondag 10 mei

Natuurpunt Waasland Noord

Wandeling in natuurgebied Het Klein Eiland - Hulst (NL)
Het klein Eiland is een deel van het Groot Eiland - landgoed en een natuurgebied in de gemeente Hulst in Zeeuws-Vlaanderen. Het landgoed Groot Eiland is in privébezit. Groot Eiland bestaat uit enkele landbouwgronden, een woning, verscheidene kreken zoals De Auwel, een groot bos en een klein bos. Het kleine bos ligt op een lap grond die ook wel het Hulster Vlak wordt genoemd. Het Landgoed is omringd door een dijk en is door middel van de Oude Vaart verbonden met de stad Hulst. Ten noorden van Groot Eiland liggen de voormalige batterij Luntershoeck en de gelijknamige buurtschap Luntershoeck.

Enkele waargenomen soorten tijdens deze periode in 2019: koekoek, cetti's zanger, rietzanger, kleine karekiet, sprinkhaanzanger, snor, wielewaal, boomvalk, zeearend, orchideeën, ...

Afspraak: We vertrekken om 08u30 stipt op de parking aan de Reinakkerweg [park-and-ride zone expressweg, afrit Kemzeke – kant Sint-Gillis/Kemzeke] om met carpoolen naar de startplaats te rijden – 15 min. Dit omwille van de beperkte parkeergelegenheid ter plaatse.

start 08u30 - einde voorzien 12u00
Laarzen en verrekijker meebrengen

Omwille van het privé-karakter van het domein worden er enkel 20 personen toegelaten, dus snel inschrijven is de boodschap.

Gids : Marian Sponseleer

Contact : Guy De Vos, 0476 83 89 91

Woensdag 13 mei

Natuurpunt Waasland – Scousele PlantenStudieGroep Scousele

Natuurhuis Kapelstraat 170A Steendorp 19.30 tot 22u

Voor alle plantenliefhebbers die willen gebruik maken van een Flora, leren determineren en graag mee op plantenuitstap gaan. En dit alles in een zeer gemoedelijke sfeer.

Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Zaterdag 16 mei

Natuurpunt Waasland werkgroep NME Kernen Zuid en Lokeren BLOTE VOETENWANDELING STROPERS-BOS om 13.30 uur

Iedereen klaar? Schoenen uit? Sokken uit? Dan kunnen we vertrekken!

We stappen door bos en hei, voelen dingen die we niet zouden opmerken mochten we deze wandeling met schoenen maken. Vreemd? Gevaarlijk? Gezond? Vies? We laten de creatieve geest in onszelf los en ervaren we dat wandelen op blote voeten helemaal niet zo gevaarlijk, vreemd en vies is. En bovendien supergezond!

Stany Schevenels is die dag onze gids. Hij is blote-voetengids op tal van plaatsen en voor tal van initiatieven. Zijn betrachtting is om mensen meer voeling te geven met de natuur.

Voor iedereen die wel eens op een avontuurlijke manier door het Stropersbos wil wandelen. Ook voor kinderen! Echter : deze wandeling is niet geschikt voor kinderwagens of rolstoelen.

De wandeling start om 13.30u aan de ingang van het bos te Kemzeke, langsheen de N403, recht tegenover de parking van gereedschappen Donckers.

Inschrijven is noodzakelijk via de link op www.natuurpunt-zuid-waasland.be of via Marc Smet 03/778 16 18

Een washandje en een handdoek meebrengen kan handig zijn.

Info ? johan.vercauteren.npzw@gmail.com 03/777 89 26 – 0474/71 51 20

Zondag 24 mei

Velt presentatie : natuurlijk EHBO voor de vakantie
Bib Sint Nikolaas, Hendrik Heymanplein 3. Van 10:00-12:00

Blaren, muggenbeten, zonnebrand, hoe kunnen we de pijn-tjes en klachten verzachten op een natuurlijke wijze? In deze lezing leert u heel wat voorbeelden kennen en zelf uw huisapotheek uit moeder natuur samenstellen

Gratis

Natuurpunt Waasland – Scousele Bezoek aan Bazelse paardenfokkerij met de fiets

Vertrek Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp 14 tot 16 u

Het gebeurt niet alle dagen. We krijgen de gelegenheid om een bezoek te brengen aan een plaatselijke paardenfokkerij. We vertrekken met de fiets. Ongeveer een 5 km fietsen.

Graag inschrijven aub. Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Zaterdag 30 mei

Vzw Durme Lente in Verloren Bos en de Buylers

We snuiven de lente op en zoeken naar de mooiste lentetekenen in de natuur.

Afspraak: 9 uur aan parking Aardeken (Verloren Bos)

Meer info: rudi.vanduyse@outlook.be

Zondag 31 mei

Natuurpunt Waasland Noord Vroegochtendwandeling langs de Zuidlede te Zaffelare (Lochristi)

We wandelen langs de zuidelijke kant van het provinciaal domein Puyenbroeck.

We gaan onder andere op zoek naar de zeldzaam geworden spotvogel. Vorig jaar waren er hier verschillende zangposten.

We vertrekken op de plaats waar de Slotdreef uitkomt in de Bosdam, 9080 Lochristi - 05u00 tot 08u30

Er is ook een afspraakplaats op de parking 'Park and Ride, Zuid', afrit 11 van de E 34 in de Trompstraat te Kemzeke. De afspraak daar is om 4u45

Inschrijven via de website mag, maar is niet verplicht; het geeft ons wel een zicht hoeveel deelnemers we kunnen verwachten. Gids en contact : Edwin Thoen, 0496 32 03 78, thoen.smeets@telenet.be

Vrijdag 5 juni

Ons Streven Vormingplus lezing "Klimaat en water"

De zomers van 2018 en 2019 waren bij de heetste en de droogste ooit. Hoe evolueert het klimaat in Vlaanderen precies? Zijn de klimaatevoluties nu ook al zichtbaar? Is er meer wateroverlast? Volgen er nog dergelijke kurdroge zomers? Wat is de invloed van de toenemende urbanisatie? Moeten en/of kunnen wij ons aanpassen? Patrick Willems, professor dr. ir. aan de Koninklijke Uni-

versiteit van Leuven wijdt er een boeiende lezing aan. Deze activiteit gaat door in de Bibliotheek van Temse, Oeverstraat 15 van 09:30 uur tot 12:00 uur. Inschrijven is noodzakelijk en kan tot 24 mei. Vormingplus Waas en Dender: www.vormingpluswd.be. Rek. nr. BE33 8916 7404 6946. De prijs bedraagt € 6.00 of € 3.00 als je korting hebt. Partners: Groendienst Temse, Bibliotheek Temse en Milieuwerkgroep Ons Streven vzw.

Zaterdag 6 juni

Uilenwerkgroep Waasland Fietstocht 'met respect kijken naar jonge uilen en torenvalken'

Voor alle natuurliefhebbers: alleen, in groeps- of in gezinsverband. Kennis van de vogelwereld is niet vereist, interesse wel!

In het gezelschap van vrijwilligers van Uilenwerkgroep Waasland en een erkend vogelringer fietsen we op landelijke wegen en passeren we langs plaatsen waar uilen en torenvalken broeden. We krijgen uitleg over het werk van de vogelringer, de vogels en hun biotoop.

We vertrekken om 14 uur stipt aan de sporthal De Klavers, Sint-Andriesstraat 4 te 9111 Belsele.

Einde voorzien rond 17 uur.

Deelname is gratis. Wel graag inschrijven!

Voor inschrijving en info: Eddy De Taey 0479 28 73 84 eddy.detaey@uilenwerkgroepwaasland.be of Marc Aerts 0485 38 19 87 marc.aerts@uilenwerkgroepwaasland.be

Facebook www.facebook.com/uilenwerkgroepwaasland

Website www.uilenwerkgroepwaasland.be

Zondag 7 juni

Natuurpunt Waasland Noord

Openschuurdag Natuurhuis Panneweel – Thema "Schapen en boomgaard"

Elke eerste zondag van de maanden mei tot augustus worden de deuren van het natuurhuis Panneweel open gezet. Vanaf 14u30 zijn er doorlopend kindvriendelijke activiteiten rond een centraal thema. Een begeleide wandeling van ongeveer 1,5 uur start eveneens om 14u30. Niet ver van het natuurhuis woont 'onze' schaapherder, Luc. Iedereen kent hem. Hij is ook een gepassioneerd verteller. Hij zal ons wegwijs maken in het fokken van zijn schapen. Er is heel wat te ontdekken over die wolmachines.

Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, 9170 Meerdonk. Vanaf 11u kan er gepick-nickt worden (pick-nick zelf mee te brengen). We sluiten af om 17u

Hortus Ter Saksen luswandeling Nettine – _Bronnen van de Somme (22,9 km, deels GR 577)

De Famenne vormt de overgang van onze vertrouwde Condroz naar de Ardennen. Een veteranen-eik met een omtrek van 5,5 m markeert het uitgestrekte bos op de flanken van de vallei van de Somme, waar ooit Ambiorix

weerstand bood aan Caesar! Enkele kastelen, een klad huizen en voor de rest: rust, stilte, golvende natuur!
Afspraak : 9.30 uur aan de kerk van 5377 - _Nettinne.
Inschrijven bij freddy.moorthamer@skynet.be of 0475 92 34 84

Natuurpunt Waasland werkgroep NME EXCURSIE

Landschap De Liereman en Gewestbossen Ravels

Zin om te genieten van al het moois dat de Antwerpse Kempen ons kan bieden? Dan mag je deze dag zeker niet missen!

Je wandelt door prachtige gebieden met gidsen die oog hebben voor landschap, vogels, planten, ja, zelfs voor insecten!

Ook beheer komt aan bod! Het wordt dus een heel verscheiden dag waar alle facetten van die immense natuur worden belicht. In de voormiddag maken we een wandeling in het afwisselend landschap van De Liereman.

Bossen, heide, graslanden, stuifduinen en vennen maken er een uniek Europees natuurgebied van.

Onze gids is Raf De Houwer. Tijdens je wandeling langs landduinen en veenmoerassen, tussen uitersten van kurkdroog en kletsnat, kom je allicht wel schapen en wilde konikpaarden tegen.

Kleine of ronde zonnedaauw, dophei, rugstreep, heikikker en heideblauwtje ... je hebt kans al deze toch wel unieke soorten te zien. Ook als vogelaar kom je aan je trekken. De grondbroedende boomleeuwerik heeft op de landduinen zijn ideaal biotoop.

We picknicken in het bezoekerscentrum waar een permanente tentoonstelling je meer uitleg geeft.

Mocht j' er zin in hebben, laat dan zeker niet de kans voorbijgaan om er een lekker fris gageleertje te drinken. We bevinden ons hier in het hart van de gagelestreek. En precies met deze heerlijk geurende wilde gagele wordt dit hemelse biertje speciaal voor Natuurpunt gebrouwen.

Na de middag trekken we naar de Gewestbossen van Ravels waar Gilbert Loos de wandeling leidt.

Gilbert is een allround natuurkenner, een levende encyclopedie zou je kunnen zeggen. Hij weet je als geen ander steeds te boeien met interessante natuurwetjes. Planten, insecten, ... noem maar op, het is allemaal zijn ding.

Je wandelt hier eindeloos zonder een levende ziel te ontmoeten op een ree, haas of buizerd na.

De heiderelicten en venrestanten zorgen voor veel variatie in het vooral aaneengesloten bosgebied.

Unieke flora op de heide, typische vogelsoorten in het naaldhout.

Bovendien zijn de Gewestbossen een ideaal habitat voor verschillende amfibieën- en insectensoorten. Een grote reeënpopulatie heeft er eveneens haar plek gevonden.

We sluiten de goedgevulde dag af met een deugddoend drankje in het Boshuis, vroegere boswachterswoning.

Afspraak:

Stipt vertrek om 8.30 u aan Syntra Sint-Niklaas. 8.20u verzamelen. Kostendelend autorijden, €1/25km.

Meenemen: Picknick en goede wandelschoenen.

Vragen? 052460058 christelstrybos@hotmail.com

INSCHRIJVEN VERPLICHT!!

Vul online het inschrijvingsformulier in op www.natuurpunt-zuid-waasland

Daarna stort je 6 euro op BE03 7350 4628 8384 met vermelding 'De Liereman'

Woensdag 10 juni

Natuurpunt Waasland - Scousele PlantenStudie-Groep Scousele Natuurhuis Kapelstraat 170A Steendorp 19.30 tot 22 u

Voor alle plantenliefhebbers die willen gebruik maken van een Flora, leren determineren en graag mee op plantenuitstap gaan. En dit alles in een zeer gemoedelijke sfeer.

Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Zaterdag 13 juni

Hortus Ter Saksen Bezoek Pomona, boerderijbezoek 14 - 16 uur

Uniek in het Waasland: een coöperatief boslandbouwbedrijf. De boerderij zorgt ondertussen al meer dan 2 jaar voor lokale, gezonde en duurzame voeding. Rechtstreeks van boer tot bord. De landbouwers krijgen een faire prijs voor hun producten. De consumenten kopen duurzame, eerlijke en lokale voeding met respect voor mens, dier en natuur. Tijdens de rondleiding op de Pomonaboerderij kom je meer te weten over boslandbouw en over de coöperatie die aan de grondslag ligt. Organisatie: Vormingplus Waas-en-Dender, Hortus ter Saksen vzw en dienst natuurontwikkeling gemeente Beveren
Begeleiding: Lieven Bauwens, voorzitter Pomona
Plaats: Pomona, Bralstraat 3, 9130 Verrebroek
Inschrijven bij Vormingplus Waas-en-Dender, T 03 775 44 84 of www.vormingplus.be/waas-en-dender, uiterlijk 3 juni 2020

LANGLOPENDE VOGEL- CURSUS VAN OKTOBER 2020 TOT JUNI 2021

Natuurpunt Waasland werkgroep NME

13 theorielessen (in Belsele) over vogelgedrag, kenmerken en levenswijze...

4 busreizen (kuststreek, Zeeland, Achel en Neerpelt)

8 halve daguitstappen

Al wie een brede interesse heeft voor vogels en hun leefwereld en ze bovendien graag wil observeren is van harte welkom.

De theorielessen op vrijdagavond behandelen het ganse spectrum van de verschillende groepen vogels. Watervogels, steltlopers, vogels van akkers en weilanden, roofvogels, kleine zangvogels, ... ze komen allemaal grondig aan bod. Aan de uilentocht is ook een theorieles gekoppeld.

In deze lessen leer je meer over gedrag, levenswijze, uiterlijke kenmerken en zang. Maar ook het biotoop waarin ze leven en de ruimere samenhang wordt niet uit het oog verloren.

Voor deze cursus doen we beroep op een heleboel gidsen en lesgevers die elk op hun terrein tot de beste van Vlaanderen behoren.

Wie inschrijft ontvangt een gedetailleerde kalender met daarop alle data, bestemmingen, lesgevers en gidsen. Je krijgt ook een digitale syllabus.

Als U interesse heeft, NIET WACHTEN!! De plaatsen voor deze cursus zijn beperkt (40p) en de inschrijvingen komen al vlot binnen.

INSCHRIJVEN : Vul online het inschrijvingsformulier in op www.natuurpunt-zuid-waasland.be.

Info? christelstrybos@hotmail.com of 052/46.00.58 en op www.natuurpunt-zuid-waasland.be

Deelname: 11 euro, met korting: 5,5 euro
Betaling zo snel mogelijk na inschrijving op BE33 8916 7404 6946, mededeling code 206524

Zondag 14 juni

Natuurpunt Waasland Noord Vroegochtend-wandeling voor het bestuderen van vogelzang in Steendorp

We vertrekken aan het natuurhuis in Steendorp om 5 uur in de morgen.

We wandelen via de indrukwekkende restanten van het fort van Steendorp langs de glooiingen van de Wase cuesta.

Natuurhuis Steendorp Temse, Kapelstraat 170, 9140 Temse (Steendorp) 05u00 tot 08u30

Er is ook een afspraakplaats op de parking 'Park and Ride, Zuid', afrit 11 van de E 34 in de Trompstraat te Kemeze. De afspraak daar is om 4u45

Inschrijven via de website mag, maar is niet verplicht; het geeft ons wel een zicht hoeveel deelnemers we kunnen verwachten. Gids en contact : Edwin Thoen, 0496 32 03 78, thoen.smeets@telenet.be

Zondag 21 juni

Natuurpunt Waasland – Scousele Officiële start van de open natuurmuziekwandeling

Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp 14 u

Samen met de Groendienst van Temse en de Natuurouders hebben wij ons ingezet om een open natuurmuziekwandeling te maken. We nodigen je uit om de inhuldiging samen met ons te beleven.

LANGLOPENDE VOGELCURSUS VAN OKTOBER 2020 TOT JUNI 2021

PRAKTISCH

a. Theorielessen: start 19u30 behalve eerste les om 19u00

9,16, 23 / 10 - 13, 27 / 11 - 4 / 12 - 29 / 1 - 5, 26 / 2 - 12, 26 / 3 - 4 / 6

De lessen gaan door in CC De Kouter, Koutermolenstraat 8 b, Belsele.

b. Busreizen: vertrek 8u00

13/12 kuststreek, 24/1 Zeeland,

21/3 Zeeland, 30/5 Achel en Neerpelt

c. Halve daguitstappen: 's morgens behalve 27/2 's avonds

22/11 - 17/1 - 27/2 - 25/4 - 9, 23/5 - 6, 19/6

Let op, eerste data telkens in **2020**, na 1 jan in **2021!**

**INVENTARISATIE POELENVAN
APRIL TOT JUNI****Natuurpunt Waasland – Scousele**

Van april tot juni

Dit jaar gaan we opnieuw op stap om te kijken wat er leeft in onze poelen. Heb je zin om mee te gaan geef dan een seintje. We verwittigen je bij elke uitstap.

Info: nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

**BROEDVOGELTELLING
VAN APRIL TOT JUNI****Natuurpunt Waasland – Scousele**

Indien je graag meegaat contacteer:

gerry.heyman1@telenet.be 0498 57 72 24

**ZOMERZOEKTOCHT 2020
"SPORT EN SPEL"****Ons Streven**

Vrijdag 1 mei tot maandag 5 oktober

Dit jaar trekken we met de zomerzoektocht de sportieve toer op. Met een heuse 'Tour de Temst' brengen we een bezoek aan de vele sportclubs die onze gemeente rijk is. We nodigen je heel graag uit om kennis te maken met de vele sporttakken die hier beoefend worden. Laat je verrassen door en vol bewondering staan voor de vele sportievelingen die vol passie hun hobby beoefenen. Recreatief of competitief, voor 't plezier of om te winnen, ze sporten allemaal heel graag. Wees dus sportief, spring op je stalen ros en laat deze zomer al jouw remmen los.

Onze zomerzoektocht start op 1 mei en loopt tot 5 oktober. Wie weet kunnen we je op de prijsuitreiking op 23 oktober tot sportkampioen kronen.

POLDERS VAN GROOT-KRUIBEKE

Gratis polderwandelingen aangeboden door De Vlaamse Waterweg en begeleid door de Barbiërgidsen. Meer info op: www.barbiërgidsen.be

Zondag 05 april 14 u Wis-en waarachtige wijmigheden

Zondag 03 mei 14 u Polderfloralien

Zondag 14 juni 14 u Parels aan de Rupelmondse kreek

NATUURHUIS IN STEENDORP**Natuurpunt Waasland – Scousele**

Het Natuurhuis is vanaf april terug open op zondag van 14 tot 18 u (behalve 12 april Pasen)

Je kan er terecht voor een sanitaire stop, een drankje, een gezellige babbel en info over de streek en je hebt een prachtig uitzicht van op het dakterras. Kom wandelen in onze mooie streek en spring eens binnen! De vrijwilligers van Natuurpunt Waasland - Scousele verwachten je.

CURSUS DIERSPOREN**Natuurpunt Waasland werkgroep NME
Kernen Zuid en Lokeren**

september 2020

Diersporen, een cursus voor wie zich afvraagt of die pootafdruk in de modder van een wild zwijn of toch van een otter zou zijn ... of die aangevreten dennenkegel een heerlijk hapje was voor een muis, specht of eekhoorn? Ben jij zo iemand die twijfelt of die veren het bewijs zijn dat je tuin bezoek kreeg van een sperwer of het toch maar gewoon de poes was van de burens? Dan schrijf je maar in voor deze boeiende cursus die Dirk Van Der Meiren met heel wat enthousiasme zal geven.

De theorielessen do 10 en 17 september gaan door in CC De Kouter Koutermolenstraat 8b 9111 Belsele, telkens vanaf 19u.

De twee uitstappen za 19 en 26 september naar Molsbroek en Fort Steendorp starten om 9.00u. Einde rond 12.00u.

Inschrijven via het digitaal formulier op onze website www.natuurpunt-zuid-waasland.be.

Of via marc.smet.natuurpuntzw@gmail.com
Daarna stort je 35 euro (ledenprijs) of 40 euro (niet-leden) op het rekeningnummer van Natuurpunt Waasland Zuid BE03 7350 4628 8384 met vermelding 'Diersporencursus'.

Info christelstrybos@hotmail.com 052 46 00 58

**CURSUS: KRUID JE KENNIS
DOOR MARC CLAUS
OP 7 EN 14 MEI**

Natuurpunt Waasland - Scousele

Natuurhuis Kapelstraat 170a 9140 Steendorp
19.30 tot 22 u

Donderdag 07 Mei Theorie

Ontdek samen met Marc de heilzame kracht van de natuur, want zij is één grote bron van medicijnen. De vindplaats kennen we, maar wat er verder in deze planten verscholen gaat, proberen we samen te ontdekken. Wat zijn kruiden, waaraan danken zij hun kracht en hoe kunnen we ze gebruiken?

Donderdag 14 mei - Praktijk

Je maakt op een praktische manier kennis met de fascinerende wereld van de kruiden in functie van wat we in de eerste les hebben geleerd:

- Maken en proeven van échte kruidenthee, opzoeken van hun kracht
- Zelf maken van een kruidenazijn/olie van zelf geplukte kruiden, opzoeken van hun kracht
- Zelf maken van een voetbalsem en / of lippenbalsem
- Maken van een handcrème door Marc
- Gebruik van etherische oliën

Inschrijven verplicht

Cursusgeld 16 euro (NP Leden), 20 euro (niet-leden) volledig ten voordele van de aankoop gronden Vuurkouter Steendorp + voor praktijkles de kost van de materialen (tussen 5 en 10 euro).

Inschrijven enkel mogelijk voor beide lessen tesamen.
Info en inschrijven nine.vanhoyweghen@gmail.com

**CURSUS KEVERS
OP 11, 18, 25 EN 27 JUNI**

Natuurpunt Waasland-Noord

Afspraak Theorie (Gemeenschapscentrum De Route Sint-Gillis-Waas, Stationstraat 201, Sint-Gillis-Waas)

11 juni van 19u30 tot 22u30 - basis kevers
18 juni van 19u30 tot 22u30 - boktorren
25 juni van 19u30 tot 22u30 - lieveheersbeestjes
Excursie (Plaats nog te bepalen)
27 juni van 13u30 tot 16u30

Inschrijven

Tarief leden: 35 euro, tarief niet-leden: 40 euro
Bedrag te storten op rekening BE36 7512 1006 7381 van Natuurpunt Waasland-Noord met vermelding 'cursus kevers'. Je inschrijving is pas definitief wanneer we je betaling ontvangen hebben.
Lesgever : Joeri Cortens, Natuurpunt-CVN
Info : Brigitte Van Passel, +32 3 779 89 31

**FOTOWEDSTRIJD
AMFIBIEËN & POELN**

Werkgroep poelenplan en de Minaraad Temse organiseren i.s.m. de milieudienst van het lokaal bestuur een fotowedstrijd met als thema 'amfibieën & poelen'.

De fotowedstrijd loopt tot 30 juni 2020. Elke deelnemer kan maximum 3 foto's inzenden. De inzending gebeurt uitsluitend online via milieu@temse.be met vermelding voornaam, familienaam, titel, plaats, tijdstip en telefoon. De foto's (JPG-formaat) zijn min. 2 MB en max. 10 MB.

Het actieterrein is alles wat met amfibieën en poelen te maken heeft op het grondgebied van Temse. Dus de foto moet in Temse genomen worden! Dit kunnen foto's zijn van waardevolle poelen of werken aan de inrichting ervan; het leven in en rondom de poelen; actiefoto's tijdens de paddenoverzetactie; actiefoto van het educatief spel voor scholen 'moord in de poel'; ...

De inzendingen worden beoordeeld door een vakjury en zij selecteren 3 foto's.

- 1ste prijs: cadeaucheque Temse t.w.v. 50 euro
- 2de prijs: cadeaucheque Temse t.w.v. 25 euro
- 3de prijs: cadeaucheque Temse t.w.v. 10 euro

De winnende foto's worden gedurende 3 maanden tentoongesteld in de inkomhal van het AC De Zaat in Temse (sept - nov 2020).

Het wedstrijdreglement vindt u op :
www.temse.be/Groen.en.Milieue/Milieudienst.

Meer info: Joris Baeck, loket 9, 2de verdieping AC De Zaat, Frans Boelplein 1 te Temse; tel: 03 710 12 31
joris.baeck@temse.be.

DE TOESTAND VAN DE HUISMUS IN VLAANDEREN ANNO 2019

Op 4 en 5 april 2020 is het weer zover en gaan we met ons allen kijken/luisteren hoeveel tijkende huismusmannen we tellen in onze tuin of ons directe omgeving.

De Nationale mussenteldag ging van start in 2002 en is een samenwerking tussen ABLLO vzw, groep Terec UGent en Vogelbescherming Vlaanderen vzw. Na 10 jaar, in 2011 werden de gegevens voor het eerst in detail uitgewerkt door een biostatisticus. Daaruit volgde een dossier en een internationaal artikel. Zie www.abllo.be/klik.

Daaruit bleek dat het niet zo goed ging met de Huismus in Vlaanderen en dat sedert 2002 de grootte van de mussengroepen gedaald was van gemiddeld 6 - 10 huismuskoppels/groep in 2002 naar nog gemiddeld 1 - 5 huismuskoppels/groep in 2011.

Bekijken we de gegevens van 2012 even terug dan zien we dat 83% van de gegevens betrekking heb-

ben op huismusgroepen die minder dan 10 huismuskoppels herbergen (Fig 1a) Bekijken we de gegevens voor 2019 (Fig 1b) dan vallen verschillende zaken op:

- We beschikken in 2019 over een pak meer gegevens dan in 2012 (728 versus 3875 in 2019)
- 80% van die gegevens hebben nog steeds betrekking op kleine huismus groepen zoals in 2012.
- Grote huismusgroepen (>20) komen in Vlaanderen blijkbaar nog steeds weinig voor (2 a 3 %)

Kijken we naar de inbreng van gegevens vanuit de verschillende provincies (Fig 2a,b) dan is er eigenlijk nog maar weinig veranderd tegenover de eerste 10 Jaar. Nog steeds staan de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen aan de top met zo'n 50% van alle tellingen. Vlaams Brabant en West-Vlaanderen doen het wel beter dan tijdens de eerste periode. Uit Limburg krijgen we nog steeds opvallend minder gegevens binnen. Dat wil echter niet zeggen dat de mussen het daar slechter doen. Kijken

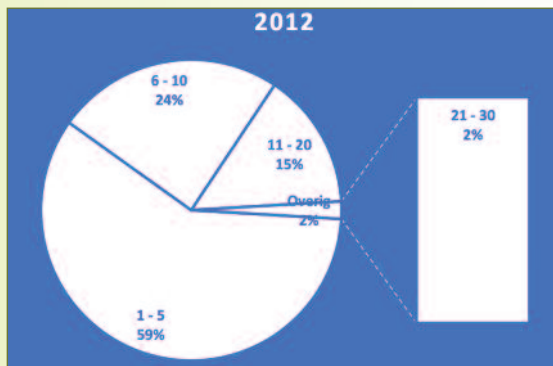

Fig 1a Verdeling groepsgrootte 2012

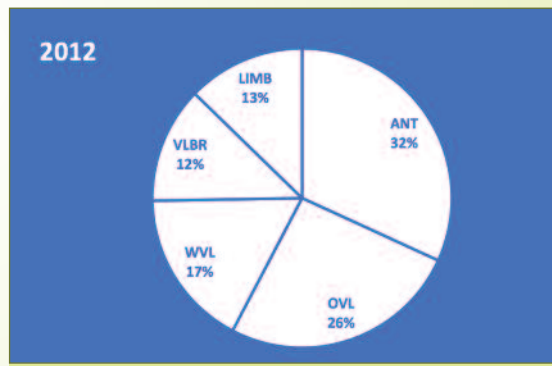

Fig 2a Verdeling van de gegevens over de Verschillende Vlaamse provincies in 2012

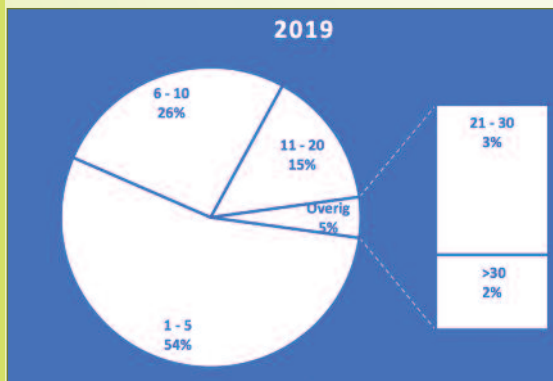

Fig 1b verdeling groepsgrootte 2019

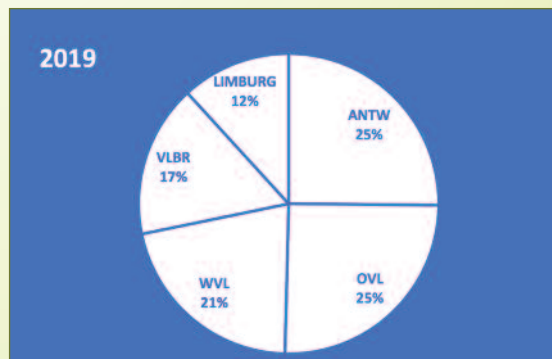

Fig 2b Verdeling van de gegevens over de Verschillende provincies in 2019

we daarvoor naar de groeps groottes van de mus- sen in de verschillende provincies (**Fig 3**) dan zien we juist dat de mussen in Vlaams Brabant en Lim- burg het best doen. De grootte van de groepen evenaart daar best deze van voor 2012.

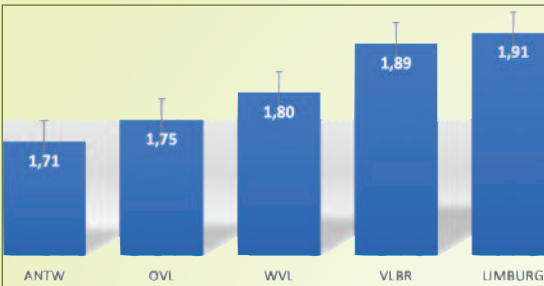

Fig 3 Verdeling van de groeps groottes over de verschillende provincies gebaseerd op de groeps groottes in Tabel 1

Tabel 1. Overzicht van de categorieën waarin het aantal tsjilpende huismusmannetjes werd ingedeeld.

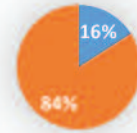
Categorie	Aantal tsjilpende huismusmannetjes
0	0
1	1-5
2	6-10
3	11-15
4	16-20
5	21-30
6	> 30

Belang van groeps grootte

Waarom hechten we nu zoveel belang aan de grootte van een mussengroep. Daarvoor kunnen we ons even baseren op een uitspraak van onze goede vriend en 's werelds mussenspecialist Den- nis Summers-Smith **'Mussengroepen van minder dan 10 huismuskoppels hebben veel kans om uit te sterven'**.

Om hier iets over te zeggen hebben we tussen 2014 en 2019 gekeken naar de herhaaltellingen. Voor de eerste periode 2002 – 2011 was dit nog niet mogelijk door het quasi ontbreken van her- haaltellingen. Op een totaal van 11434 tellingen hebben we nu 16% of 1823 herhaaltellingen (**Fig**

Herhaaltellingen versus eenmalige tellingen 2014 - 2019

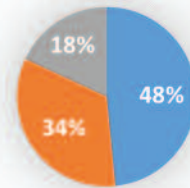

■ herhaal ■ eenmalig

Fig 4 Herhaaltellingen (16%) versus eenma- lige tellingen (84%)

4). Het gaat hierbij om tellers die min 2 jaar hun gegevens doorgestuurd hebben. Op die manier kunnen we dan, binnen de herhaaltellingen, kijken naar de huismusgroepen die gelijk bleven, groter

Herhaaltellingen 2014 - 2019

■ gelijk ■ min ■ plus

Fig 5. Herhaaltellingen 2014 -2019 over ver- schillende groepen gelijk, minder of meer

of kleiner werden (**Fig 5**). Dan zien we dat 48% van de waargenomen groepen gelukkig gelijk ge- bleven zijn, 34% van de groepen verkleind zijn en slechts 18% werd groter.

Kijken we nu meer in detail binnen de verschillende groeps groottes dan zien we dat binnen de kleine groepen (1 – 2) met minder dan 10 huismuskop- pels (zie tabel 1 voor groepen) de grootte vooral gelijk gebleven is (57%) maar toch zijn opvallend

veel kleine groepen nog kleiner geworden of verdwenen (26%) dan toegenomen (17%). Nog meer verontrustend is echter ook dat binnen de grotere groepen (3 - 6) opvallend veel groepen kleiner geworden zijn (68%). **(Fig 6)**

Om nog meer fundamentele uitspraken te kunnen doen, blijven we daarom streven naar een optimaal aantal herhaaltellingen.

Belang van groepsgrootte via bachelor proef

In 2019 begeleidde we 2 studenten van de VIVES hogeschool in Roeselare. Dit resulteert in de bachelor proef 'Groene stapstenen voor jonge West Vlaamse Huismussen' (via www.abllo.be/klik.) De studenten selecteerden elk 5 nog optimale stedelijke huismuspopulaties in Kortrijk en Roeselare. Daarnaast 5 'at random' (=lukraak) locaties in stedelijk gebied zonder huismussen. Daarna gingen ze aan de slag om de locaties op een aantal parameters met elkaar te vergelijken. **Fig.7** toont een belangrijk resultaat uit deze bachelor proef: random locaties zonder huismussen vertonen wel degelijk een aantal knelpunten voor de soort.

Mussen leven, vooral tijdens het broedseizoen, in hechte groepen. Na het broedseizoen, wanneer

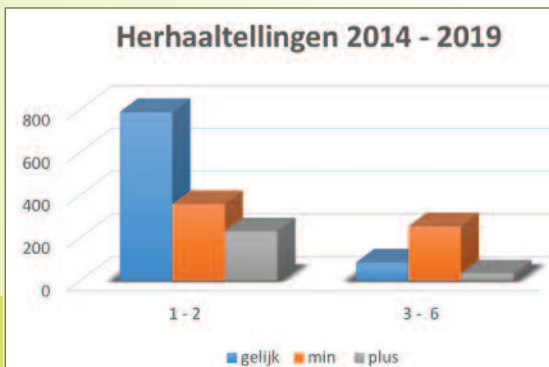

Fig 6 Verdeling van gelijke, kleinere en grotere groepen in de verschillende groepsklassen.

alle huismusjongen onafhankelijk zijn van hun ouders, zijn de groepen minder hecht. Ze kunnen zich verplaatsen (nooit meer dan 500meter) om bvb voedertafels te bezoeken of in groep te slapen. Zo bestaan er slaappleatsen die 50 - 100 huismussen kunnen herbergen. Ik weet er zo een in een dichte bamboe aanplanting in Sint-Niklaas. Na de winter (Feb - mrt) bewegen de mussen zich terug naar hun broedplaats. Op die manier hebben we te maken met genetisch gezonde huismusgroepen. Dit gebeurt echter niet overal. Veel mussen in de stad blijven op hun broedplaats omdat ze geen goede 'stapstenen' hebben om zich wat te verplaatsen. Het zijn juist die geïsoleerde groepjes die veel kans hebben om uit te sterven. Vooral in de stedelijke gebieden is het belangrijk dat huismussen kunnen beschikken over 'groene stapste-

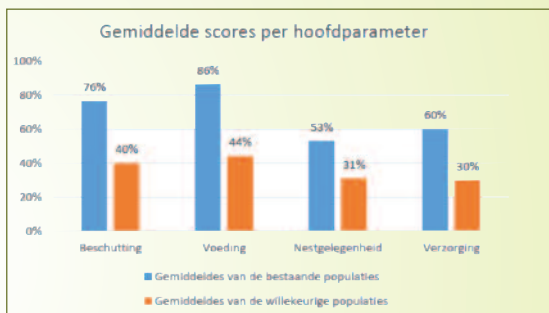

Fig 7. De gemiddelde groenscore per hoofdparameter voor bestaande mussenpopulatie (blauw) en at random locaties (oranje).

nen' om zich te verplaatsen en buiten het broedseizoen te vermengen om zo dan gezonde optimale broedgroepen te vormen. Ook slaappleatsen tijdens de winter zijn belangrijk. Dat kan een dichte haag zijn, een aantal struiken samen.....

Er zijn dus voldoende manieren om aan de slag te gaan.

De Laet, Jenny^{1,2}, Trappeniërs, Bruno^{1,2}; Lens, Luc¹ & Buntinx, Inge³

1 Universiteit Gent, Onderzoeksgroep Terrestrische Ecologie, K.L. Ledeganckstraat 35, B-9000 Gent

2 ABLLO vzw

Actiecomité ter Beveiliging van het Leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland vzw, Stationsstraat 126, B-9170 Sint-Gillis, Corresponderende auteur: jenny.delat@ugent.be

3 Vogelbescherming Vlaanderen vzw, Koetshuis Walburgstraat 37, B-9100 Sint-Niklaas

1 JAAR KIJKTOREN IN DE FONDATIE

Januari 2019 werd de kijktoren in de Fondatie van Boudelo in Sinaai (Sint-Niklaas) officieel en feestelijk geopend. Na vele maanden van ontwerp, voorbereiding, bouwen konden we hem eindelijk beklimmen. En wat zijn we trots op het resultaat! Een prachtige groene toren die perfect past in het landschap, en vanwaar je een schitterend zicht hebt op de omliggende percelen. Je kan er watervogels spotten, overvliegende roofvogels zien schitteren in de zon én reetjes behoedzaam de weilanden zien oversteken.

Na 1 jaar kijktoren kunnen we alvast een positieve balans opmaken. Heel wat bezoekers bestegen de trappen, onze architecten Baeten-Hylebos kregen de verdiende complimenten en verschenen in december zelfs in het gerenommeerde A+ magazine. Het A+ magazine is het grootste en meest toonaangevende architectuur-magazine van België. Chapeau voor de architecten!

Deze winter worden de laatste educatieve inrichtingen aangebracht, met de steun van WWF

Vlaanderen. We hangen silhouetten op van enkele leuke soorten, boeiende weetjes spreken de jongere bezoekers aan en door de aankoop van tablets kunnen we meer scholen begeleiden tijdens hun zoektocht met Eufrasie de Boomarter. De bezoekers kunnen ook steeds hun waarnemingen noteren op het krijtbord waarbij je per diersoort je waarneming kan noteren.

Het staat vast dat onze kijktoren een bezoekje waard is. Ben je er nog niet geraakt? Ook in de winter is het er prachtig! Neem dus je agenda en plan een wandeling in een van onze mooiste reservaten. Geniet ervan!

Sarah en Martzen

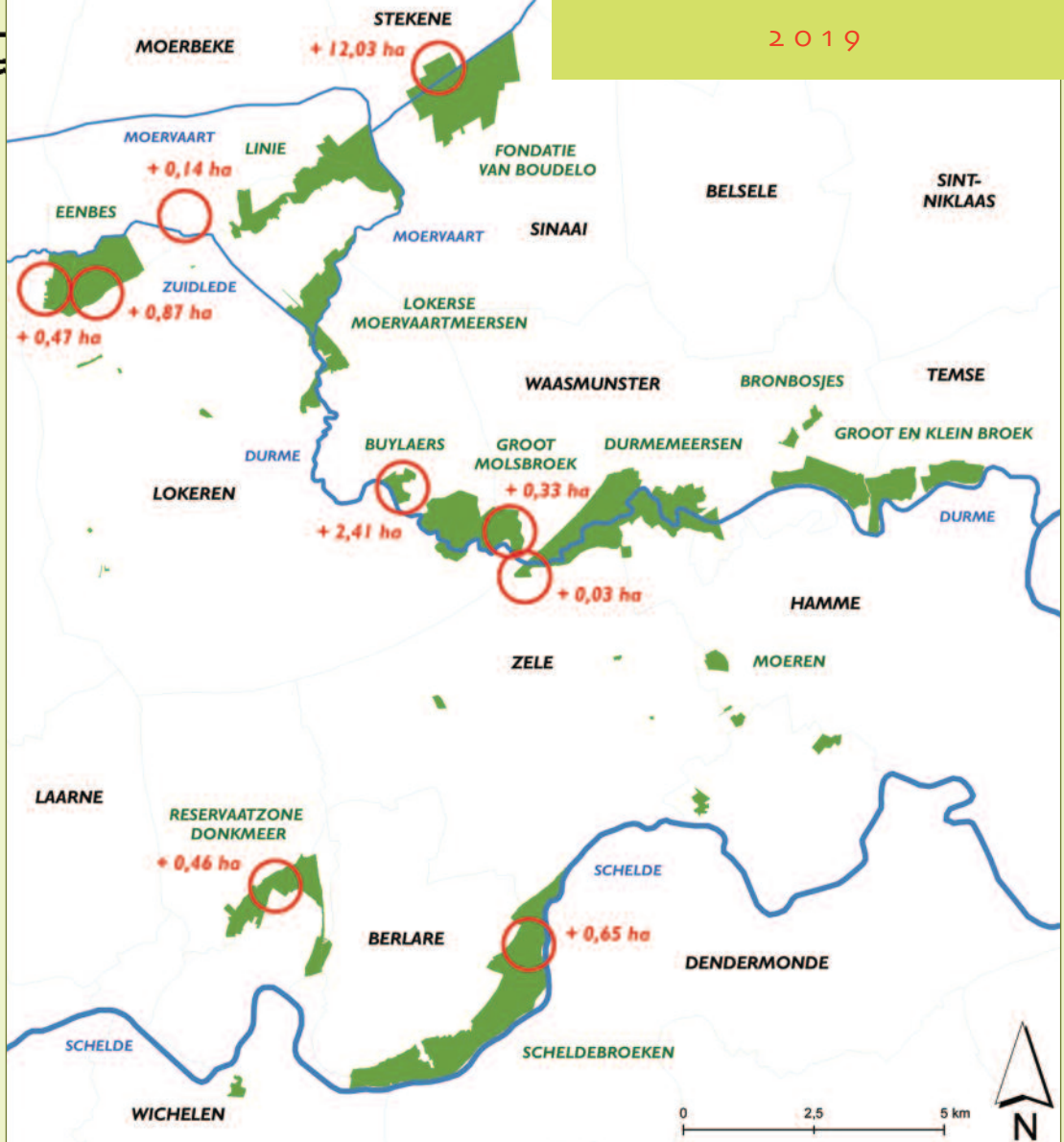

Donkmeer veengraslanden

foto : Yves Adams

vzw Durme heeft in 2019 veel natuurgebieden kunnen veilig stellen door ze aan te kopen. Zie op volgende pagina.

2019

EEN JAAR OM IN TE KADEREN

2019 was op veel vlakken een jaar om in te kaderen. Niet alleen vierde onze natuurvereniging haar 50-jarig bestaan en kon ze rekenen op een recordopbrengst aan giften. Ook op het vlak van aankoop nieuwe natuur was het een heus 'feestjaar'. Zo werd er in 2019 maar liefst 17,40 ha aangekocht.

Hieronder vinden jullie een overzicht van deze aankopen. Zo zal je zien dat het zwaartepunt van 2019 in en rond de Moervaartvallei lag met maar liefst 13,50 ha. Zo werd 1,5 ha aangekocht in de Eenbes in Moerbeke-Lokeren en 12 ha in de Fondatie van

Boudelo in Stekene. Ter vergelijking: in 2018 lag het zwaartepunt vooral in het zuiden van ons werkingsgebied rond de Schelde en het Donkmeer (6,35 ha).

In de Durmevallei werd in totaal 2,77 ha aangekocht. We onthouden vooral de aankoop van het laatste puzzelstuk in de Buylaers (centrum Lokeren) en de succesvolle actie die er uit voortvloeide. Ook aan de Hamputten (Groot Molsbroek, Waasmunster) en rond het Nonnegood (Durmemeersen, Zele) werden nieuwe gebieden aangekocht.

Rond de Schelde en het Donkmeer tot slot werd vorig jaar 1,11 ha aangekocht in de natuurgebieden de Scheldebroeken en de Reservaatzone Donkmeer (beide aankopen op grondgebied Ber-

lare). Ook aan het Donkmeer ging het over een belangrijke schakel waardoor er een aaneengesloten geheel van meer dan 50 hectare topnatuur ontstond.

De aankoop van nieuwe gebieden en de uitbouw van grote aaneengesloten natuurgebieden is en blijft de beste manier om ons te wapenen tegen de verdere achteruitgang van onze biodiversiteit en de opwarming van het klimaat. In perioden van langdurige droogte spelen onze moerassen en natte graslanden een belangrijke rol tegen de verdroging [zij fungeren hier als spons]. In perioden van overvloedige regenval daarentegen fungeren die valleigraslanden als buffer en houden ze dat overtollige water langer vast. Daarnaast halen onze bossen, gras- en rietlanden een pak koolstof uit de lucht en slaan ze die voor een langere periode op [koolstofcaptatie genaamd].

Ook in 2020 zal vzw Durme dus verder blijven inzetten in de bescherming van onze waardevolle natuur en het verder uitbouwen van de biodiversiteit in en rond onze reservaten rond Moervaart, Zuidlede, Durme, Donk en Schelde. De nood aan natuur - zowel kwantitatief als kwalitatief - is nog steeds groot, zeker in het huidige tijdperk van overbemesting, verdroging en verharding van ons landschap in Vlaanderen.

De terugkeer van zeldzame zoogdieren zoals otter en bever in onze valleien, maar ook de jarenlange aanwezigheid van boommarter en mopsvleermuis in onze boscomplexen en het opduiken van zeldzame plantensoorten die afhankelijk zijn van onze voedselarme en vochtige graslanden geven ons alvast moed om strijdvaardiger te zijn dan ooit. Op naar de volgende 50 jaar, wie weet kunnen we de komende jaren spreken van een geslaagd broedgeval van lepelaar, grote zilverreiger of zelfs visarend in ons werkingsgebied.

Ik wil jullie alvast meegeven dat er voor dit jaar 2020 alvast een kleine 7 ha aan nieuwe aankopen klaarliggen (ondertekende compromissen) en dat de provincie Oost-Vlaanderen eind december een reglement goedkeurde waardoor onze vereniging beroep kan doen op extra financiële steun voor de aankoop van nieuwe natuur [zie kadertekst verder]. Welkom in '20-20.

Thomas Van Lancker

Provincie Oost-Vlaanderen versterkt waardevolle natuur door financiële steun

Vanaf 1 januari 2020 kunnen de erkende Oost-Vlaamse natuurverenigingen vzw Durme en Natuurpunt vzw een beroep doen op financiële steun van de Provincie Oost-Vlaanderen bij de aankoop van waardevolle natuurgronden. Hiervoor voorziet de Provincie jaarlijks een bedrag van 300.000 euro. De provincieraad keurde in zitting van 18 december 2019 het nieuwe subsidiereglement goed en wil hiermee waardevolle ecologische gebieden beter beschermen en het verlies aan biodiversiteit een halt toeroepen en herstellen.

Riet Gillis, gedeputeerde voor Natuur en Milieu: "Met dit subsidiereglement willen we erkende natuurverenigingen financieel ondersteunen in hun natuurbeschermend engagement. Zij geven mee uitvoering aan het provinciaal natuurbeleid. In het reglement zijn voldoende garanties ingebouwd voor een blijvende bescherming van natuurgebieden."

Voor de uitbouw van natuurkernen is het aankopen van gronden belangrijk. Er is op lange termijn meer garantie op degelijk natuurbeheer, -herstel of -ontwikkeling als het gebied eigendom is van natuurverenigingen of van de overheid. Zij beschikken over de biologische vakkennis en ervaring, maken natuurbeheerplannen op en waken over de correcte uitvoering ervan.

Geert De Smet, voorzitter vzw Durme: "De stijgende grondprijzen maken het voor vzw Durme als Oost-Vlaamse natuurvereniging steeds moeilijker om nieuwe natuurgebieden aan te kopen. De financiële steun die de Provincie Oost-Vlaanderen nu biedt, zal ons toelaten de volgende jaren meer nieuwe natuur te creëren rond de Durme, Moervaart en Schelde."

De ruimte is schaars en ook de druk op landbouwgronden wordt steeds groter. Het reglement houdt rekening met de situatie van landbouwers door aankopen in herbevestigd agrarisch gebied uit te sluiten, tenzij het percelen met actueel hoge natuurwaarden betreft.

FIETSSTRATEN, FIETSZONES EN ARTIKEL 40 TER

'450 straten zijn te smal om een fietser in te halen', zo blijkt uit een gigantische oefening die de vrijwilligers van het Gents Milieufront in Gent deden. Maandenlang hebben ze de effectieve breedtes van de Gentse straten in kaart gebracht, via GIS op de computer en op het terrein. Dikke proficiat aan alle vrijwilligers (waaronder ook Fietsersbond vrijwilligers) om dit vele werk zo nauwgezet uit te voeren! We juichen dit soort opmetingen hard toe. Fietsersbond Antwerpen en Antwerpenize gingen hen voor en deed eerder al hetzelfde in Antwerpen. Waarom? Er zijn alsmear meer fietsers in de kernen van alle centrumsteden, maar er rijden nog altijd teveel auto's in onze woonwijken (ook in Brussel). Bovendien is er overal een **gebrek aan respect voor de zone 30**. Voor de Fietsersbond is de handhaving daarvan cruciaal. Als ook het verlagen van die autodruk. Kunnen fietsstraten en fietszones de oplossing bieden? Soms wel, soms niet. Je leest het hieronder.

Autodruk moet omlaag

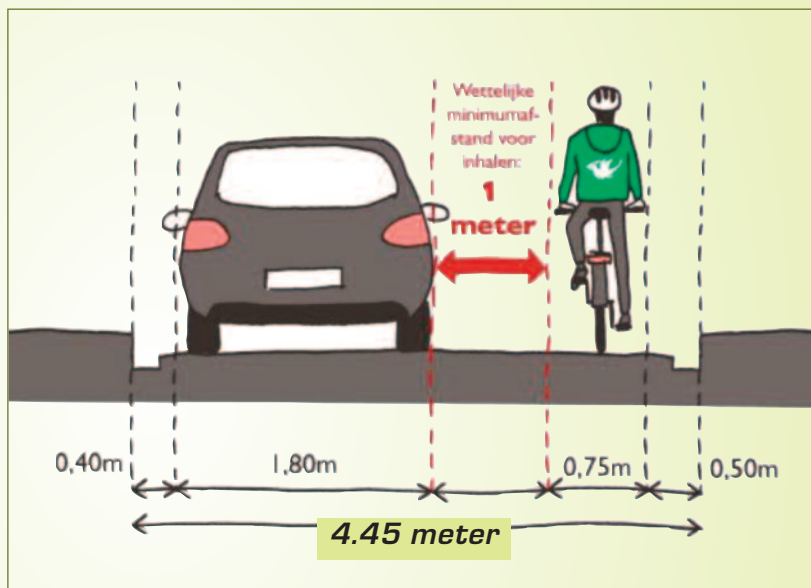
Er rijden nog altijd teveel auto's in onze woonwijken. Het verlagen van de autodruk is cruciaal. In steden en gemeenten waar een circulatieplan ingevoerd wordt, met slimme knips en een duidelijke keuze om doorgaand verkeer niet meer door woonwijken te laten rijden, is het subjectief veiligheidsgevoel bij fietsers veel groter.

Artikel 40 ter:

In de wegcode bestaat al lang een regel dat een bestuurder een fietser **binnen de bebouwde kom** pas kan inhalen als er een **zijdelingse afstand van 1 m** wordt aangehouden. Heel wat van fietsersbondafdelingen hebben al hierrond actie gevoerd ('geef mij mijn meter' in Aalst, de stokbroden actie in Turnhout, ...). Om ook minder assertieve fietsers op de fiets te krijgen (en te houden) is het belangrijk dat ze zich veilig en comfortabel voelen. De 1-meter-afstandsregel is daarvoor cruciaal. Handhaving en sensibilisering hierrond zijn voor de Fietsersbond heel belangrijk. Zet hier op in en voor veel fietsers zal het veiliger aanvoelen.

Wanneer een fietsstraat?

Een fietsstraat is een erg nuttig instrument bij drukke fietsassen die passen in een breder fietsroutenetwerk. Maar, niet elke straat komt in aanmerking om een fietsstraat te zijn. In het cahier van Fietsberaad rond fietsstraten staan duidelijke voorwaarden om tot een fietsstraat te komen. Erg druk autoverkeer (ventwegen Louizalaan in Brussel) en te lange fietsstraten (Trekweg in Mariakerke/Gent) maken duidelijk dat het systeem niet overal toepasbaar is. Bovendien is ook in de fietsstraten een handhaving voor snelheid en niet inhalen enorm belangrijk en ontbreekt het nog al te vaak.

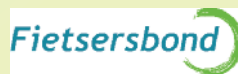
Sinds 31 mei 2019:
voor bestuurders van auto's of motorfietsen bij voorbij steken **binnen de bebouwde kom minimaal 1 meter** afstand houden.

Buiten de bebouwde kom : 1,5 meter !

Fietszones

De fietszones zijn een aaneenschakeling van fietsstraten. Een makkelijkere en goedkopere oplossing voor de wegbeheerder om alles duidelijk te maken met enkele borden in plaats van een bord per straat en kruispunt. Op zich niet slecht. Maar ook hier gelden de harde voorwaarden om het te kunnen invoeren (lage auto intensiteit en een handhaving van snelheid en inhaalverbod voor auto's).

<https://fietsersbond.be>

ONS STREVEN IN OVERLEG VOOR BUFFERGROEN BEDRIJVENZONE IN KLEIN BROEK

Je kunt er niet naast kijken. Na de massale ontbossing in het Klein- en Groot Broek, lijkt het Klein Broek nog kleiner geworden en heeft het groene zicht op bossen plaats gemaakt voor een gans ander decor. Het is niet dat de bedrijvengebouwen en de N41 lelijk zijn, maar ze geven je niet het gevoel dat je in een natuurgebied komt. Wellicht maken de populieren in het Klein Broek na de ontpoldering plaats voor waardevolle natuur, maar het oog wil ook wel wat. Daarom vraagt Milieuwerkgroep Ons Streven een groen scherm met hoogstammen rond het bedrijventerrein om het uitzicht rond het Klein broek meer natuurlijk te laten lijken.

Op vrijdag 21 februari werd op vraag van milieuwerkgroep Ons Streven vzw een overlegvergadering georganiseerd met het gemeentebestuur van Temse, de bedrijven langs de Pontweg in Elversele, het regionaal landschap Schelde Durme en Waterwegen en Zeekanaal.

Waterwegen en Zeekanaal (W&Z), dat verantwoordelijk is voor de Sigmawerken tracht met de ontpoldering meer ruimte voor water te creëren. Naast veiligheid en bereikbaarheid is het verhogen van de natuurlijkheid van het Scheldebekken een toprioriteit van de Sigma-werken. W&Z heeft beloofd om samen met de gemeente te bekijken wat mogelijk is, om met inheemse bomen een groenscherm rond het bedrijventerrein te maken en zo een aangenamer en natuurlijker uitzicht rond het nieuwe natuurgebied te creëren.

KLIK - BERICHTEN

BUURZAME STROOM ZORGT VOOR SOCIALE EN GEDEELDE ZONNEPANELEN

Gedeelde zonnepanelen op een groot dak in Sint-Amandsberg-Dampoort.

Na twee jaar onderzoek in de wijk Dampoort in Gent, presenteerde Buurzame Stroom zijn lezenswaardige eindrapport. Het project ging na hoe je op wijkniveau zoveel mogelijk zonne-energie kan opwekken, hoe je iedereen uit de buurt van de opbrengst laat genieten én hoe je tegelijk het elektriciteitsnet stabiel kan houden..

Meer lezen? www.abllo.be/klik

VERKEERSREGELS VOOR FIETSCERS

Fietsers zijn bestuurders en moeten dezelfde regels naleven als de bestuurders van andere voertuigen. Verspreid in het verkeersreglement vindt men nochtans een reeks bepalingen die specifiek op de fietsers van toepassing zijn.

Meer lezen? www.abllo.be/klik

CO₂-UITSTOOT ENERGIESECTOR BLEEF STABIEL IN 2019 ONDANKS VERWACHTE STIJGING

De uitstoot van het broeikasgas CO₂ door de ruime energiesector is in 2019 niet meer toegenomen, hoewel een stijging algemeen verwacht werd. De stabilisatie is vooral te danken aan de verminderde uitstoot bij de productie van elektriciteit in de zogenoemde ontwikkelde economieën. In de opkomende economieën nam de uitstoot wel nog toe.

Meer lezen? www.abllo.be/klik

EEN SLIM TRUCJE UIT DENEMARKEN: ZO VERBOD JE STOOKOLIEKETELS ZONDER STOOKOLIEKETELS TE VERBIEDEN

Het Vlaamse regeerakkoord bevat een mooie maatregel die stookolieketels langzaam uitfaast. Bij nieuwbouw en zware renovaties is een mazoutketel niet langer toegestaan vanaf 2021. En ook een defect exemplaar vervangen kan niet meer als er een aardgasnet in de straat ligt. Een uitstekend idee. Maar the devil is in the details: de uitwerking van de maatregel moet impact verzekeren op de uitstoot van CO₂ en fijnstof. Laten we vooral goed kijken naar Denemarken. Zij deden het ons al voor.

Meer lezen? www.abllo.be/klik

TUINMEZEN LEGGEN EEN EI MEER MAAR TRAPPEN IN EEN 'ECOLOGISCHE VAL'

Het broedseizoen 2019

De hete zomer van 2019 zal nog een tijdje in ons geheugen na zinderen maar misschien wordt dit wel het 'nieuwe normaal'. Afgelopen zomer stelden we voor het eerst vast dat de overleving van de jongen in tuinen wel degelijk negatief beïnvloed werd door de hitte. Een nestkast die een aantal uren in de zon hing was er verantwoordelijk voor dat kleine jongen dood gingen terwijl vlieg vlugge jongen te vroeg het nest verlieten waardoor hun overleving negatief beïnvloed werd. Als experiment hebben we de temperatuur gemeten in kasten in tuinen die enkele uren in de zon hingen: de temperatuur liep op tot 54 - 58°C. Analoge metingen in ons bos toonden aan dat de temperatuur in de kasten bijna hetzelfde was als erbuiten. Op de warmste dagen was dat zo'n 35gr want een bos geeft nu eenmaal heel wat schaduw. Zowel struiken als bomen leveren de beste afkoeling voor broedende vogels in tuinen.

Wanneer starten met broeden.

Bekijken we de eerste eidatum of het tijdstip waarop het eerste ei gelegd wordt, dan zien we dat ook in 2019 de koolmezen (PM) in tuinen vroeger starten met broeden dan de bosmezen (**Fig 1 op pagina hiernaast**). We zien daarbij ook dat dit vooral te wijten is aan de tuinen die in de sterkst verstedelijkte regio's liggen (Rood en Geel). Voor Pimpelmezen (PC) zien we daarbij geen verschil. (**Fig.2**). Bekijken we de bosmezen afzonderlijk dan zien we dat ook daar de eerste eidatum al 10 dagen vervroegd is tegenover de periode voor 1990 (**Fig 3**). Dit is volledig te wijten aan het vervroegen van onze lentes (= klimaateffect)

En hoeveel eieren leggen we dan?

Na in regel dagelijks een ei te leggen behalen alle nesten, na 8 - 12 dagen, het totaal aantal eieren die dan gelijktijdig uitgebreed worden (14 dagen). **Fig 4** toont aan dat de koolmezen in ons controlegebied een ei minder leggen dan koolmezen in de tuinen van verschillende steden (resp 7 en 8).

Dit doet ons vermoeden dat de conditie van tuinmezen op het einde van de winter beter is dan de conditie van bosmezen. Dit is vooral te wijten aan het feit dat koolmezen in tuinen tijdens de winter

een overvloed aan voedsel hebben (zaden, nootjes, pinda's, vet, ...) bosmezen hebben dit niet.

Hiervoor hebben we op het einde van de winter enerzijds slapende mezen gevangen in het controlebos en anderzijds mezen in tuinen gevangen bij een voederplaats. Alle mezen werden geringd en gemeten. In een volgende nieuwsbrief stellen we deze resultaten voor.

Het broedsucces van tuinmezen versus bosmezen

Bekijken we eerst de bosmezen (**Fig.5**) dan zien we dat tijdens de start van het onderzoek in 1964 het broedsucces na 2000 opvallend daalde.

Was het broedsucces tussen 1964 en 2001 gemiddeld 63% dan was het na 2001 nog gemiddeld 49% (**Fig 6**). Op basis van bestaande recente literatuur zou dit vooral te wijten zijn aan de achteruitgang van het insectenaanbod in bossen.

Bekijken we het broedsucces van de tuinmezen in verschillende steden en gemeenten (**Fig 7**) dan is het eerste wat opvalt: de Nederlandse koolmezen (Terneuzen) doen het beter dan de Vlaamse tuinmezen maar toch met een dalende trend over de voorbije 3 jaar. Voortzetting van dit project is dus zeer belangrijk.

Fig.8 toont tenslotte het broedsucces in functie van verstedelijking. Voor de koolmees zien we weinig verschil tussen de verschillende stedelijke zones (resp. 69, 63 en 69%). Het is wel opvallend dat de pimpelmees het wel beter doet in de Gele (Y) en groene (G) zones (resp. 84 en 91%) dan in de rode (R) zones (71%).

De toekomst

Om een totaalbeeld te krijgen is het belangrijk dat we dit onderzoek nog zeker enkele jaren verder zetten. Bovendien willen we ook een idee krijgen over de bewegingen van de koolmezen buiten het broedseizoen in verschillende stedelijke zones. Dat kunnen we enkel door het uitvoeren van mistnetvangsten rond stedelijke voederplaatsen omdat het zenderen van mezen in een stedelijke omgeving weinig oplevert.

De laet, Jenny (beleidsmedewerker ABLLO vzw & Trappeniers Bruno (groenmanager ABLLOvzw).

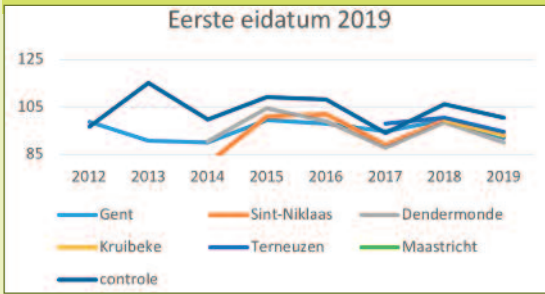

Fig. 1 De eerste eidatum van koolmezen die broeden in verschillende gebieden

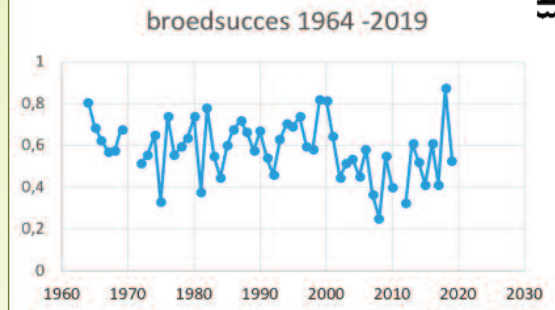

Fig. 5..het broedsucces van bosmezen tussen 1964 en 2019

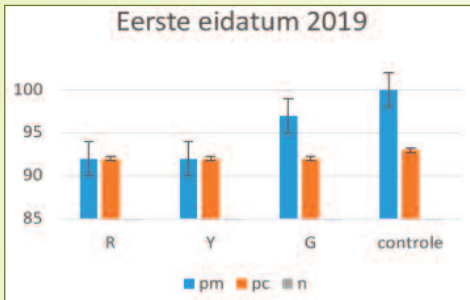

Fig. 2 De eerste eidatum van Koolmezen (PM) en pimplmezen (PC) in verschillende verstedelijkte zones (Rood (R), Geel (Y) en Groen(G)) en het controlebos.

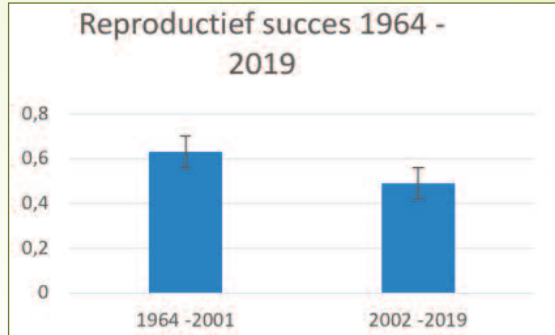

Fig. 6.. Het broedsucces van bosmezen tus 1964 -2001 en 2002 - 2019

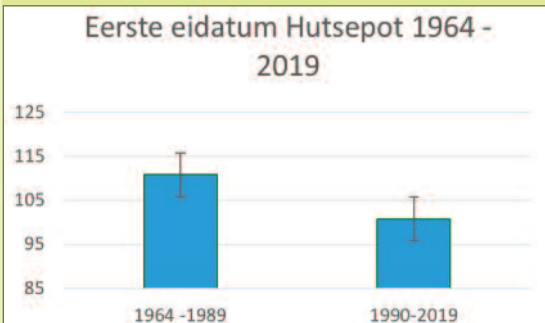

Fig. 3 Eerste eidatum van bosmezen tussen 1964 en 1989 (= 111) en tussen 1990 en 2019 (= 101) (0 = 1 Jan).

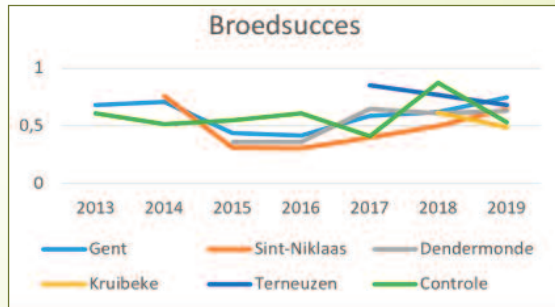

Fig. 7. het broedsucces van tuinmezen in verschillen Vlaamse steden en een Nederlands gemeente.

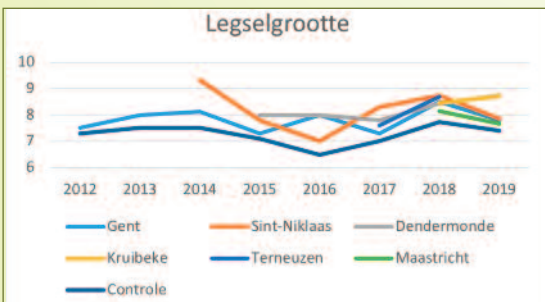

Fig. 4. De legselgrootte van koolmezen die broeden in tuinen van Verschillende steden en koolmezen die broeden in ons controlebos.

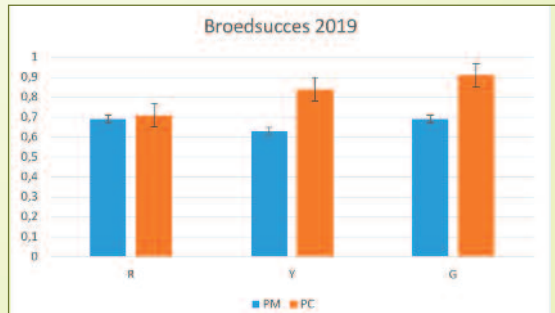

Fig. 8. Het broedsucces van tuinmezen, koolmezen (PM) en Pimplmezen (PC) in Verschillende Stedelijke zones Rood (R), Geel (Y) en Groen (G).

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift,

40ste jaargang - nr 2; maart 2020 - nr 216

coördinatie ABLLOvzw

**Werk mee aan een
groener Waasland !**

Abonneren kan door
8 Euro over te schrijven
op **BE39 7310 4317 9119**

**'T GROENE
WAASLAND**

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift 't groene waasland (=GW) kan dit

* door **8 EURO** over te schrijven naar de **ABLLO-leden rekening BE39 7310 4317 9119** met vermelding "lidgeld 2020 [graag naam /namen vermelden]".
Zie www.abllo.be/abonnement

* of via een contactadres van een vereniging, die U vindt op www.abllo.be/verenigingen.

Abonnees zijn automatisch ook lid van de regionale vzw ABLLO.

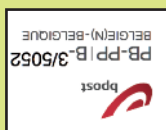

Druk in de Weer, Eekhoutdriessstr. 67
9041 Genk(Oostakker), Tel: 09 224 29 14
info@drukindweer.be

REDACTIE: Marc Temmermans, Jenny De Laet, Astrid Martens,
Thomas Van Lancker, Nine Van Hoyweghen, Dirk Hylebos, Gilbert Cant.
Alle teksten voor het volgende nummer moeten binnen zijn **vóór 25 april 2020** bij
Gilbert Cant tel 03 775 19 31 groene.waasland@gmail.com

Inhoud:

2	...Huismussen tellen is leuk, noodzakelijk en corona-veiligABLLOvzw
2	...Geen nieuwe, frequente en vlot toegankelijke treinen	
op spoorlijn 54 Sint-Niklaas – Mechelen ABLLOvzw
4	...Insecten in de kijker deel 6 Marc Bogaerts
8	...Otter duikt op in Durme- en Moervaartvallei vzw Durme
10	...Pantsertroepen ter land en ter water (deel 6) Ons Streven
12	...25 jaar Fietsersbond in een notendop Fietsersbond
13	...Kalender (-info)	
22	...De toestand van de huismus in Vlaanderen anno 2019 ABLLOvzw
25	...1 jaar kijktoren in de Fondatie vzw Durme
26	...2019, een jaar om in te kaderen vzw Durme
28	...Fietsstraten, Fietszones en artikel 40 ter Fietsersbond
29	...Ons Streven in overleg voor buffergroen bedrijfzone in Klein Broek Ons Streven
29	...Klik-berichten ABLLOvzw
30	...Tuinmezen leggen een ei meer maar trappen in een 'Ecologische val'. ABLLOvzw

P 708696
19100 Sint-Niklaas 1
Artifitekkantoor :

Hoofdredactie Dirk Hylebos - 052/46 30 51

Boekhouding Maarten Geeraerts - tel 03/234 08 13

Vormgeving en coördinatie : Gilbert Cant, 03 775 1931, Mania Van de Vyver

e-mail : groene.waasland@gmail.com

Abonnement 8 EURO Oplage 1300 exemplaren

't groene waasland verschijnt **in** januari,
maart, mei, september en november.